

1654

On. Biblioteca

Arad

Palatul Cultural

L I A

2 Lei

Redacția și administrația:
Timișoara I.
Str. Lovinici No. 2Telefon:
Redacția și administrația 12-66
Tipografia 14-69Ziarul de afirmare
românească
al Ținutului TimișAbonamente: Anual 500 lei, pe 6 luni 300 lei
Pentru țărani, preoți și învățători 300 lei
Pentru întreprinderi 2000 leiApare sub egida
„Astrei Bănățene“

Eri și azi

În care justiția noastră tratează câteva zile afacerile considerate până strict particulare ale lui Max Auschnit — potentat al industriei „naționale“ — dovedește încă odată că mulțumim schimbat de câțiva timp în țara noastră...

Max Auschnit a parcurs o carieră fastă, clădită pe minciună, pe falsuri și pe corupție — în era partidelor politice. Multă lume cunoștea încă de pe vremea putregaiului pe care s'a clădit această carieră, dar nimeni n'avea curajul să scrie cu un cuvânt măcar pe înviatul administrator delegat al „Reșiei“ Protecțiile de cari se bucura prin ministerele și protecționismele care sălta pe treapta de rege al mării în Balcani, erau pe buzele tuturor, dar nimeni, în Parlamentul atât de liber și în presa atât de liberă, n'a avut o acuză la adresa speculantului mare anvergură. Care deputat ar îndrăznit să se lege de potentat, când el e de-asupra miniștrilor și de-a Parlamentului?

scandalul „Skoda“ — își amintim țara întreagă — aproape toți miniștrii și jumătate din totalul deputaților senatorilor s'au deplasat la uzinele cari se făcuse stăpân Max Auschnit, care avea să fie un nou traficant al intereselor apărării noastre naționale, cum se arată atât de limpede în cazul de arestare, emis deunăzi. Nimeni n'a îndrăznit să se întrebe atunci unde sunt fondurile de Galiție a răsărit noul interes industrial, ce tradiții și ce morală aduce el în economia țării, care este rezultatul și capacitatea oferite de el garanție pentru influența și puterea pe care o dă în industria românească. Lui Auschnit totul i s'a dat în același timp și nimic nu i s'a cerut. Procedeu era în tradiția partidelor noastre și față de aventurieri mai măgulitori cum era să nu i se aplice unuia lui Max Auschnit?

lichidat însă trecutul. Era fatal să se lichidarea leșturilor acestui interes. Arestarea lui Max Auschnit a fost bruscată și totală, pentru că bruscă și totală a fost și căderea sistemului care l-a creat. Auschnit a fost arestat; Max Auschnit este percheziționat, la domiciliu și la toate întreprinderile conduse de el din casa lui Max Auschnit s'au găsit cazete secrete, ascunse sub diferite numiri de mare preț; averea din țară a lui Max Auschnit e pusă sub sechestru și se studiază și modalitatea de a se sechestra a imensei lui averi și de a se lichidate; lui Max Auschnit i s'a cerut să se ducă de a veni de la Văcărești să se prezinte proprie la cabinetul de inspecție conform dreptului comun, el va fi dus în duba penitenciarului, ca oricând un infractor...

satisfacții mari, cari se dau țării noastre. Sunt dovezi că întreaga atmosferă din România s'a schimbat. Azi...

D. Lebrun

Franta n'are a-și reproșa nimic!

Cuvântarea Președintelui Lebrun ținută cu ocazia comemorării armistițiului

Paris, 12 (Rador.) — În cuvântarea ținută la Radio cu prilejul comemorării armistițiului, d. Albert Lebrun, președintele republicii, după ce a amintit ce reprezintă până astăzi ziua de 11 Noembrie pentru Franța, a spus între altele:

Astăzi la 11 Noembrie 1939, totul s'a schimbat. În acel mișcător minut de tăcere care precede salutul pentru morți, gândul nostru nu s'a îndreptat numai către trecut, care astăzi este deja departe și în care se estompează suferințele, grozăviile și gloria celuialt războiu, el s'a înclinat și în fața victimelor noului conflict și a căutat să ghicească ceva din taina viitorului. Căci iată-ne iarăși în războiu. După cataclismul deslănțuit asupra Europei și după sacrificiile impuse tuturor popoarelor învingătoare, s'au

învinse, s'ar fi părut că lumea trebuie să se îndrepte către o politică în care relațiile să fie bazate pe noțiunile de drept ce guvernează ordinea internațională: independența națiunilor, libertatea, justiția și respectarea tratatelor. Aceste garanții, lumea nu le-a putut obține de la un mare stat. În fața tuturor silințelor, puterile răului s'au ridicat neincetat, mereu renăscute, parcă anume pentru a acoperi Europa cu noi ruine. S'a încercat totul pentru a preveni catastrofa. Franța n'are a-și reproșa nimic. Neînduratele metode ale violenței, ea le-a opus fără preget dorința ei de împăcirea, de negocieri libere și cinșite. Ea a făcut pentru pace sacrificii cari iau sfârșit crud inima în afecțiunile ei internaționale, dar era pe semne scris, că patria noastră

primitoare și blândă trebuie să se vadă în fața acelorași primejdii ca și în August 1914 și astfel la 1 Septembrie trecut pentru apărarea libertății și onoarei sale ca și pentru credința și angajamentele luate ea a trebuit să ia din nou armele. Toți copiii ei i-au ascultat chemarea, toți au venit să-i aducă forța brațelor, sau lumina inteligenței lor, cu credința calmă în hotărârea ei. Au sacrificat totul pentru datoria lor, tineri sau veterani, ascultând de aceiași pornire și importanță spre acțiune, lucrează toți la opera de apărare a patriei. Ei sunt hotărâți să continue această operă cu o voință sălbatecă, și o rece hotărâre pe care nimic nu le va putea face să se încovoie.

La ora când închidem ediția discursul continuă.

Consilii permanente în Belgia și Olanda

In cazul unei agresii germane Olanda va face apel la Franța și Anglia

Bruxelles, 12. (Rador.) — Ziarul rexist „Le Rys Reel“ a fost interzis sine die. Ziarul socialist „Le Peuple“ arată că această interdicție se datorește articolelor atributive publicate de ziarul rexist. Aceași măsură a fost aplicată și săptămânalului comunist flamand „Het Vlaamsche Volk“, care apare la Anvers.

Havas anunță că guvernul a interzis intrarea în Belgia a ziarului antisemit german „Der Stürmer“.

rea în Belgia a ziarului antisemit german „Der Stürmer“.

Correspondentul D. N. B. subliniază că niciun ziar n'a fost încă confiscat pentru insulte contra Germaniei.

CONSILIU DE CABINET EXTRA-ORDINAR LA BRUXELLES

Bruxelles, 12. (Rador.) — HAVAS ANUNȚĂ CĂ UN CONSILIU DE CABINET EXTRAORDINAR A FOST CONVOCAT PENTRU ERI SEARĂ LA ORA 21.

CAT PENTRU ERI SEARĂ LA ORA 21. UN COMUNICAT IMPOTRIVA INFORMAȚIILOR ALARMISTE

Bruxelles, 12. (Rador.) — D. N. B.: Agenția „Belga“ publică un comunicat, în care ia poziție contra informațiilor alarmiste privitoare la Belgia și Olanda. Caracterul inconsistent și chiar copilăresc al acestor informațiuni — spune comunicatul — dovedește puțină crezare ce li se poate atribui.

GUVERNUL OLANDEZ VA FACE APEL LA FRANȚA ȘI ANGLIA

Paris, 12. (Rador.) — Havas: În privința știrilor grave primite din Olanda, mai ales cu privire la concentrările unor unități de cavalerie germane dealungul frontierei „Le Temps“ scrie că guvernul din Londra este preocupat de ideea de a nu compromite neutralitatea Olandei. În cazul însă, în care această neutralitate ar fi violată de către Germania, Marea Britanie ar interveni imediat. Este neîndoelnic că dacă o ofensivă germană s'ar deslănțui, guvernul olandez va face apel la Anglia și la Franța.

CONSILII PERMANENTE LA BRUXELLES

Bruxelles, 12. (Rador.) — MEMBRII GUVERNULUI S'AU INTRUNIT VINERI SUB PREȘEDINȚIA LUI PIERLOT ȘEDINȚA A DURAT PÂNĂ LA ORA 21, EXAMINANDU-ȘE SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ. NU S'A DAT COMUNICAT. D-III PIERLOT, SPAAK ȘI GENERALUL DENIS AU CONTINUAT DISCUȚIILE ȘI DUPĂ TERMINAREA ȘEDINȚEI CONSILIULUI

Cum a fost serbătorit armistițiul

Interesante comentarii ale presei americane

Newyork, 12 (Rador.) — Ziarele americane comemorează aniversarea armistițiului. „Newyork Times“ scrie că America stă de o parte și se pregătește să joace rolul care i se impune în pregătirea unei societăți noi, alcătuită din națiuni libere. Lumea a înregistrat progrese, veteranii corpului expediționar american nu trebuie să creadă că a fost utat idealul pentru care au suferit și s'au sacrificat.

„Newyork Herald Tribune“ comentând situația Olandei și a Belgiei, scrie că poporul american nu mai admite azi, că ar exista interese americane vitale în con-

flictul european. Ar fi totuși o ironie a soartei ca Berlinul să hotărască anume într'un asemenea moment un act care ar convinge milioane de americani de necesitatea unei participări la războiu.

COMEMORAREA LA BRUXELLES

Bruxelles, 12 (Rador.) — Ceremonia comemorativă a aniversării armistițiului s'a desfășurat într'un cadru de mare solemnitate. Regele Leopold s'a dus în piața congresului și a depus o coroană la mormântul soldatului necunoscut. Foștii luptători au defilat în fața simbolului eroismului poporului belgian.

= DACIA LITERARĂ =

Haiduceasca

Cântă cucu-a primăverii,
tot cuc-cuc și cucu, iară...
In păduri, pe căli scinde
numai de gligani și cinte,
din petale mîse n' soare,
dozna n' fluter iar în floare.
Și n' prăsea de haiducie,
mugure, fiore n' vie...
Cucule cu pană sură,
dor de ducă n' gând mă fură —
și mă suie n' deam, s'apuc
pușca, ramură de nuc,
cu oțelele, lăstar,
pentru vreme, de vai și amar.
Vrut-am vrut, așa să fii,
jos, în vale, pustaliu,
viior, pe-un armig ea vântu',
să se scuture pământu'.
Iar la stână, la lumină,
mândra, zina mea urzindă,
mă-mă dăea gura cămă mă duc, —
cucu-i mândrușeano, cuc!

C. MIU-LERCA

Peste apă, vânăta..

Peste apă, vânăta,
Albă pasăre sbura.
Aripi largi și cioc deschis
Flin cu dor de necuprins.

Indoia văzduh sub ea,
Era mare, era grea.
Pasăre-nălcă, hei,
Apa-i rea din care bei!

Petre Pascu

Cântec

Foișită cără de spadă,
hoț de nuferi și zăpadă,
pe sub stelele te mint
pocnesc frunze de argint;
codulului trecând cărarea,
chiotesc, de sună zarea.

Mă cunosc pădurile,
și-mi oferă murile;
mă cunosc amurgurile
și-mi oferă pargurile,
legnat pe curcubeu...
Calc pe-a stelelor tutee,
birui vremea lacomă,
din azur tai plapomă,
iar când vulturi tipă n' stol
scriu pe pocnet de pistol...

Și iar verde și iar lată,
foișită, foileană...
Măi Ileană Cosineană,
Cosineană hofomană,
dă-mi doi ochi și o sprânceană;
rămurică trei alune,
și a buzelor căpșune.

Să storc gurii care frige
mărgelușe roși de sânge;
să soot pieptului de crim
inima — fără suspin —
s'o despic apoi în două,
când răsare luna nouă,
foișită fir de rouă...

PAVEL P. BELU

Flozi de Brad

Lumânări în brazi aprinse
au pus cerului mărgele
și-au pornit prin văi tămăta
și cădelniți către stele.

Și um cade inserarea
brazii — adorm cu ele n' păr
și prin licărul de lună
picură pe zări aprinse,

tămăeri de călapăr.
Cine-mi spune la ureche,
când pe brazi e-atăta lună:
noapte bună? noapte bună?

Dorina Grozdan

NOUA POEZIE BĂNĂTEANĂ

Noua lirică bănăteană, o cuprinde un deceniu de tinereți și prospețime. E discontinuă și inovatoare. Prin nuanța ei folclorică, poezia bănăteană, de patrimoniul nostru literar, tributul unei creații specifice.

Dela humorul dialectal, dela această formă caricaturală a stilului cultivat de un Vlad Delamarina noua poezie bănăteană se ramifică din belsugul motivelor de inspirație ale bășinei, Peisagiul, brândușirile de viață, istorice, geografice, solicale, etice apoi datina cu jocuri și descantece, lituba și portul, — întregul complex de trăire culturală, a spiritualității specifice bănătene, dau creațiilor noastre sevă bogată și atât de nouă prin vechimea în care s'a cristalizat.

„Biblicelor” modestului meu început, li-se adaugă rând pe rând, în o succesiune semnificativă, „Glasul sufletului și al

trupului” al lui Gr. Popiți, „Din țara cu bobii de aur” a lui Romul Fabian, „An din patru primăveri” al lui Mihai Novac, „Brazde Păgâne” de Dorina Grozdan, „Simfonia Rustică” a lui Grigore Bugarin.

Prodigiozitatea unora, sedimentează apoi volume noi, până la apariția celor mai tineri ca Pavel P. Belu, Gruia Floruțiu, Butan, Sfetcă și alții.

Prinși în păinjenisul altor orizonturi ale existenței, dar totată de prețioși evidențierii literare bănătene, Anisoara Odeanu, Traian Ieremici și Iota Popovici — Cerezeanu, cinștesc falanga începutului atât de fecund.

Antologiile de autoritate, revistele de prestigiu, au cinștit în paginile lor creația beletristică bănăteană. E mai mult decât un triumf, E o consacrare.

O. M.-L.

Comentarii lirice

— D. Grigore Popa ajunge la poezie în urma unei serii întregi de eseuri, cari toate vedeau o certa înclinare spre gândire și urmăream scrisul nițel cam pompos, și pe alocuri cu unele îndrăznețe inovațiuni de ordin lexical și chiar ortografic, în minuscula revistă „Abecedar”, care pe atunci aducea de acolo, dintre brădet, o ciudată reminiscență ancestrală, altoită pe sufletul lor lănar, dar nu mai puțin îndrăgăneț. Dela esea d. Grigore Popa, a ținut să treacă, fără a exclude rigozismul unei mature gândiri, — la vers, la un vers: ferit de atmosfera seacă a unei filosofii poetizate în „Cartea anilor tineri” estăruitorului exercițiu al disciplinei mintale este sensibilizat cu destulă pricepere să ajungă tot acest material rece, la poezie. Altfel ne-am fi oprit la o sterilă verificare care s'ar fi putut spune mult mai nimerit în proză. Poezia d-lui Grigore Popa e pornită de aici din „Târziu copilărit”, cu tot cerul ei ridicător de psalm și euvinctos respect pentru orânduiala primitivă zestre. Un ser de creație tinerească se degaje din acest volum. O sanerocanată oficieră făcută de un preot tânăr la zi cu toate discuțiile menite să-l caute pe Dumnezeu. La toate acestea se adaugă o preferință familiară, care l-a îndemnat pe poet să scrie antologicele poeme: „Mama”, „Tata”, „Sora”, „Frata” — ea să ajungă biblic la „Sufletul casei”. Sau iarăși să ajungă dela „Tristeți Dumnicale” la o gravă „Tristețe metafizică”:

„Va fi o logodire a lerbii înapoate
la marea liturghie a tristei povestiri,
Vom fi atunță, durerei, eu doruri, iarăși mări,

Banatul

Soare sus, jos grâu de soare,
Joacă flacări pe ogoare.
Se întinde peste arii
Zarea Romei cu Cezarii,
Iar sub lespede de vrac
Zace pulberea de dac.

Glas de cuc s' aude n' nur
Strigă nume de haiduc.
Cântec viu de tragănă
Fetele îi leagănă

Când la gătul lor adună
Salbe galbene de lună,
Pe opreag la cingătoare
Numai stele, numai floare.
Iar feciorii, ca bujorii,
Iarna cu colindătorii,
Vara n' câmp i-apucă zorii,
Noaptea pe cărarea morii,
Prinși în mrejele de viață
Gânguresc cu mândra n' brață.

Satele înmiresmate
Eu le văd înlăcrimate:
Stânge moș n' leagăn chiul;
Să-l întunece pustul.

Valbură Poiană Năsturaș

Rugându-ne în ocașuri tristeți închinmate.”

Nu putem să nu amintim „Sora mea pădurea” sau vajnic „Voievodul” și sprintenele ritmuri din „Cântecul zilei”. Dar despre o carte ca aceasta nu poți spune tot ce-ai vrea, când spațiul a milimetrie. De aceea vom face reveniri.

— Un tânăr istorigraf bănătean Ion D. Mitrie Suciu scrie despre Emilia Lungu-Puhailo, femeie între 1853—1932, care și-a pus toată răvna pentru o curată viață românească prin aceste părți. Un vers naiv, frântură de poveste, o binefacere, un cuvânt de îndemn spre bine, toate acestea din inima unei femei, când vânturi străine se abăteau, când micii nucșori de cultură se strângeau timid în jurul bisericii și școlii. „Luminătorul”, „Prieuliciul”, „Drapelul”, „Dreptatea poporului”, au întretinut aceste străduinți prin condeea ca: A. Marinescu, Elia Trăila, Meletie Dreghic etc. Lor li se poate adăoga tot ceea ce protectorul se scria în „Familia” de Iulian Grozescu, Pop Retegănuș, Batlăscu, Emilia Lungu etc. O viață casnică nefericită pune capăt unor frumoase gânduri pornite din sufletul vibrant al acestei dăscălițe.

— Prepoem într'un număr din urmă închină pioase răduri pentru postul Al. Călinescu, care a murit de o gravă boală de piept acum doi ani. Frate de cruce, d. Pavel Nedelcu redă tragedia îndurată de autorul „Declin”-ului, epilog trist, rezultat al unor amare vremuri. Un nufăr călcat de copita grea a unei „hahaleră”.

Petre Pascu

CÂNTEC

Mielii cu cornițe moi,
Ponță'n ochi balade noi; —
Intrebare-ăș, întreba,
De n'țelege cineva?

Incrustatului furceriu; —
I-am dat stelele din ceriu; —
Intrebare-ăș, întreba,
De le vede cineva?

Și pe fluter de cioban
Am făcut pârșiu muntean; —
Intrebare-ăș, întreba,
Dacă știe cineva?

Mii legende se țin zală
Pe-a pistolului prăsăla; —
Intrebare-ăș, întreba,
De le vede cineva?

Frunzele, când cerul plouă.
Cântă haiducie nouă; —
Intrebare-ăș, întreba,
De-o aude cineva? . . .

GRIGORE BUGARIN

Cerul, Ier

Lerui, ler! Nin nori de-argint,
Din înghetul cerului,
Fulgii albi de mărăgărint
Vin pe cântul lerului,
Vin ca barba sfântului
Pe fața pământului.

Lerui, ler! Cât poți să vezi
Logorul și n'ntinsul lui,
Toiul marilor zăpezi
E stăpân cuprinsului...
Sub troeni se reazămă
Gila — valdă asimă.

Lerui, ler! De strajă ard
Vinești toți luceferii.
Și săracii au un gard
De înghet a se feri.
Bani n'au preț — mașteri —
Doar în noaptea Nașterii.

Lerui ler! Și n' casa lor
Din multul pușinului
A crescut un brad, și mor
Șoptele suspinului.
In popasul magilor
Numai ei sunt dragii lor.

Lerui, ler! La noi în sat,
Cuibul sărbătorilor,
Moșule, și-am așteptat
Galbenii comorilor —
Ași m'nchin doar Unului
In noaptea Crăciunului...

MIHAI NOVAȘ

Mândro, n' ochii tăi

Mândro, n' ochii tăi frumoși
Firul dragostei mi-l coși.
Tinerete n' alții nu-i,
Ochi căprui, ochi căprui.

Mândro n' ochii tăi de foc
Fac al dragostelor joc.
Scăpărare n' alții nu-i,
Ochi căprui, ochi căprui.

Mândro ochii tăi de jar
Duc în lume mult amar,
Căci durere n' alții nu-i,
Ochi căprui, ochi căprui.

Gr. Popiți

Cântecul acumului

Dragostea noastră, au năpădit-o, au
Incâștit-o stelele
Atât de mult, că nu i-am mai găsit apăsăle.
Răcoritoare. O căutăm acum în albul
trul de soartă
Unde, îndepărtate, alunecă zodiile de
toamnă
Dă mâna. Vom merge totuși alături.
Cântecul pădurii e otrăvit. Deaceea
ce. bu
ce. bu
N
Pășesc îngemănați prin inelul lunii.
Pădurile... pădurile... Povestea
înfricoșătoare
O stie Miază-Noapte imbibat în mușcă
Și n' șerpi de ape verzi nemângâiați de
noapte

E drumul lung și n'cet ne este pasul
Urcăm cu federa și stâncile încete...
Nori albi vor dormi, însă, în fiecare
noapte

Prelinși în vârful ultimului pin.
Să mergem... să mergem, iubitul meu
Toamnele vor scutura pădurile aurite
Dar atunci ne vom ghemui ca mrigii
In pesteră regală în care stalactitele
Desgroană melodiile de vieți de mult
trăite

Anisoara Odeanu

Curte telegrafice externe

12 (Rador.) — Havas transmise **MINISTRUL DE RAZBOI AL BULGARIEI ANUNTA CA ULTIMELE CONTINGENTE DE REZERVISTI, DESEMATE SUB DRAPEL PENTRU O MOBILIZAREA DE EXERCITIILOR, VOI FI MOBILIZATE LA 20 NOEMVRIE.**

Stockholm, 12 (Rador.) — Premiul Nobel pentru literatura pe 1939 a fost acordat scriitorului finlandez Frans Sillanpaa.

Bruxelles, 12 (Rador.) — O delegatie de luptatori belgieni a aprins azi un mormant dela soldatul necunoscut, cu o tortă aprinsa, dela flacara mormantului soldatului necunoscut din Ceremonia s'a desfasurat in prezenta unei delegatii franceze.

Berlin, 12 (Rador.) — Se desminte o informatie engleza, prezintand Germania ar proceda la o vanzare de terenuri in strainatate, a tablourilor datelor marilor maestri germani, pentru a-si procura devize straine. Stirea aceasta este calificata pur si simplu ca fantezie.

Ankara, 12 (Rador.) — Stefani a primit Trimiterea la vatra a continutelor de rezervisti, hotarata de consiliul de ministri, a inceput imediat. In cererile diplomatice, aceasta masura este considerata ca o importanta contributie la stabilizarea pacii in Balcani.

Mexico, 12 (Rador.) — LEGEA NEUTRALITATII, INTRATA IN VIGOARE LA 10 NOEMVRIE INTERZICE SUBMARELOR BELIGERANTE SI VALOR DE RAZBOIU STREINE, SA RAMANA IN APELE MEXICANE. CASEMENI SE INTERZICE AVIOANELOR SI HIDROAVIOANELOR TARZILOR BELIGERANTE SA SBOARE DEASUPRA TERITORIULUI MEXICAN.

Peking, 12 (Rador.) — Generalul Hata, comandantul de razboi al Japoniei a dat un interviu, care arata ca foarte mari dificultati se opun la lichidarea conflictului dintre China si Japonia.

Inspectia organelor judiciare din Timisoara

Anunțat în numărul nostru trecut că Const. Viforeanu, procuror general al Curții de Casație, a sosit în oraș în vederea inspectării instanțelor judecătorești. Împreună cu d. sa au sosit și d. G. Viforeanu, procuror al Inaltei Curți și d. Banu, procuror al Curții de Apel din țară. După terminarea inspectiei, ale cărei conținuturi sunt spre lauda organelor judiciare timișoarene. Sâmbătă la ora 12 toți magistrații au avut reuniuni în sala mare a Curții de Apel și prezentați distincției oaspeți de către d. N. Lungulescu, președintele al Curții de Apel din Timișoara. Duminică 12 Noembrie înaltei magistrați continuă călătoria de inspectie în țară.

Activitatea cooperatistă în jud. Hunedoara

Deva, 12. — Revenim asupra acestei chestiuni, atinsă în trecut de condeiul de d. prof. I. Mihai, într'un articol publicat în coloanele ziarului nostru, cu o notă informativă caracteristică, și — în genul ei — instructivă, în ceiace privește acest gen de activitate economică. Într'adevăr, spiritul de jertfă și metoda de acțiune a inițiatorului cooperativei de valorificare a fructelor din comuna Roșcani, jud. Hunedoara, d. notar

concurșul. În practică însă soluțiunea a fost găsită de mai puțin. Între acestea din urmă este d. notar Balașiu din Roșcani.

Cunoscător al avantajelor cooperativei, le-a propagat celor interesați și a reușit să le câștige — pe un moment — încrederea și să le deschidă baerile pungi. Dar au intervenit repede critici, oameni cu triste experiențe — și membrii și-au pretins restituirea cotizațiilor. Omul a restituit cinstit toți

Echipa de lucrătoare a cooperativei pentru fabricarea magiunului din comuna Roșcani

Balașiu, ne reamintește acțiunea clasicelele novele a lui Slavici, „Popa Tarda” și pune odată mai mult în evidență valoarea dictonului „fapte; nu vorbe”. Dar ceva mai mult. Este de actualitate și socotită ca invenție originală formula comercială a senatorului american Pittmann „cash and carry” pe românește cunoscută de mult „adă și na”. Iată legătura logică între aceste idei.

Abundența de producție a fructelor în județul nostru, a trezit anul acesta mai multe energii intelectuale și le-a reclamat banii, a renunța la metoda teoretică-practică și s'a folosit de cea practică-teoretică.

Cu bani imprumutați a plătit căldărie, fructele, lemnela și munca pentru facerea magiunului. După vinderea produselor a convocat din nou membrii, e-a dat socoteala de cheltuieli și venituri și apoi le-a împărțit beneficiul. ca și când ar fi rezultat din cooperatie, care a luat pe urmă formele legale și entuziasme precum arată și clișeele alăturate.

Interogatoriul lui Max Aușnit a durat 9 ore

București, 12 (SIR). — Interogatoriul luat ieri lui Max Aușnit a durat dela 10 dimineața până la 7 seara, adică nouă ore.

Aronovici, directorul general al societății „Socomet”, stabilindu-se indicii grave de complicitate a acestuia la operațiile patronului Max Aușnit.

Câțiva dintre procurori și jude-instructori au făcut ieri descinderi și percheziti la sediile anumitor instituti și la locuințele altor oameni de afaceri cari au lucrat cu Max Aușnit. S'a ridicat cu acest prilej acte foarte folositoare pentru lămurirea instructiei. În interesul cercetărilor a fost reținut ieri Iosif

La parchetul Ilfov s'a primit o copie după hotărîrea definitivă prin care Iosif Aronovici a fost condamnat acum câțiva ani la 6 ani închisoare, pe care a și executat-o, pentru falsificare de cercuri, săvârșită împreună cu alții la Galați.

Apel creștinesc

Timișoara, 12. — Ministerul cultelor și artelor, la propunerea Episcopiei din Arad, a aprobat înființarea parohiei ortodoxe române din Timișoara—Colonia Kunz.

sprînjul lor bănesc nu se poate conta. Deaceia, părintele Teaha face apel la binevoitorul sprîjin al creștinilor, precum și al onor. institutiuni publice românești și creștinești de pe teritoriul Municipiului Timișoara, ca să-si dea obolul pentru a se putea înzestra capela cu cele trebuincioase.

Înființarea parohiei s'a făcut din interes religios-moral, precum și cultural național.

Credem că apelul pr. Alexandru Teaha, conducătorul oficiului parohial din colonia Kunz, va avea ecou în sufletele creștinilor.

O sală de învățământ a școlii primare de Stat, de curând înființată, din această colonie a fost întocmită să corăspundă și de lăcaș de închinare. Capela este gata, însă e goală, n'are nimic din cele trebuincioase cultului divin. Enoriașii, sunt așa de săraci, că pe

Samarineanul milostiv

In parabola evangheliei despre samarineanul milostiv ni sa prezinta o faptă o milostiviri, săvârșită de un om, care nu s'a numărat între aleșii lui Israel — și Christos a ales anume această parabolă, spre a arăta, cine este aproapele nostru.

Simțul de binefacere, evidențiat de Samarinean, îl are fiecare om, dar pa-timile omenești îl înnebulesc la mulți. Căci ce fel de putere oare, îl îndeamnă pe om, să facă bine aproapei, dacă nu îndemnul inimii curate. Bucuria pentru binele făcut, liniștea conștiinței te face asemenea îngerilor. Aceasta este o bucurie, pe care numai acela o poate înfelege, care însuș o simte în inima sa, în urma unei binefaceri.

In parabola evangheliei azi, Christos nu ne dă referințe personale asupra omului căzut. Nu se spune cine este, de ce lege se ține, sau din ce neam este, vorind prin aceasta să ne arate, că pentru săvârșirea unei fapte bune, nu trebuie să se ia în considerare persoana.

Inima miloasă nu cunoaște margini și nu se liniștește până nu face bine din destul.

Admirăm pe samarinean pentru inima lui bună și curată. Dar binele nu trebuie să-l judeci după mîntea ta, omule, ci după inima ta. Adevărata binefacere pretind'o, să îndestulească inima și nu cruță nici o jertfă, fiindcă ea dorește să-si câștige pacea, liniștea internă, care îi mai scumpă decât toate bunătățile din lume, deoarece pentru pierderele pământești va fi rebunificată cu bunuri neperitoare cereștii.

Dea bunul Dumnezeu ca acest simț să pătrundă în inimile omenirii. Atunci ea va simți o bucurie cerească, la care vor fi părtași aceia, cari iubesc pe Dumnezeu și fac voia lui cea sfântă!

PROTOPOP IOAN MURGU

Parada tinereții

U. R. S. S. a realizat în sporturi un plan progresiv de educație și perfecționare. Tineretul se produce în fața conducătorilor țării, și a sutelor de mii de spectatori, pentru a-le recunoaște progresele.

„PARADA TINERETII” din 1938 a fost o mare manifestare sportivă de o asemenea amploare și exercițiile executate cuprindeau atâtă artă și armonie, încât pelicula extrasă se apează printre marile filme coreografice.

Tema care a inspirat pe organizatori a fost: Transpunerea în mișcări ritmice, gimnastice, în sânul poporului slav este coreografia, fiindcă de-a dănsul impetuos al călului caucazian, până la interpretarea rafinată a dansatorilor din Moscova și Lenin-grad.

Astfel, timp de mai bine de o oră, mii și mii de gimnaști, cu trăsăturile semințiilor din care fac parte, ne prezintă în cânt și în joc: Moscova, Leningradul, Kirghizia, Cezakstanul, Tadjikstanul, Turcomenia, Uzbekistanul, Armenia, Georgia, Belorusia, Ucraina, Azerbeidjanul, apoteozând viața liberă, sănătoasă, plină de avânt a tineretului sportiv.

Prin frumusețea execuției și noutatea temei, fiecare spectator este cucerit și entuziasmat.

UR LUITOARE cu ciocane M A V A G
(Originala de Fabrica de Mașini a statuii Ungaria)
Construcție solidă! Execuția cea mai modernă cu patent pentru schimbarea sitei, inelii, neșiv z și grătar premăcinător reținător! Randament mare și forță motrică m că:
Intrebuințare universală în agricultură, moarărit și industrie (pentru măcinatul tuturor cerealelor, nutrețurilor, porumbului cu sau fără știulete diverse minerale etc. etc. etc.)
Industria-Economia S. A.
Tel. 43-57 Timișoara IV. str. Brătianu 34 Tel. 43-57

Oricare Doamnă
Iși ușurează povara gospodăriei, cumpărând
Aparatul de tricatat
„Trico - Record”
Patent mondial senzational pentru necesitățile familiare spre a executa diferite articole tricotate (Pullover, rochiile-tricotate etc.) precum și pentru articole executate acasă destinate apoi vânzării
Câștig lunar asigurat: aproximativ 5—6000 Lei
Informațiuni și prospecte la TRICO-RECORD, Reprezentantă Generală pentru Banat: Timișoara I, Bulevardul Regele Ferdinand No. 1. — Etajul II. (Palatul Löffler).
Comunicați-ne cu carte postală, sau prin telefon 21-19, deciziunea Dv., după învățătoarea noastră vă va vizita, spre a vă demonstra aparatul de tricatat
PREȚUL APARATULUI: LEI: 500

Mica publicitate

Servitoare-buca-areasă sau numa. servitoare se cauta pentru imediată angajare. L. Bulev. Diaconovici-Loga 27, etaj I

Vânzare ocazională. Vilă, zidită în anul acesta, luxos executată, cu 3 camere, calorifer, în cea mai frumoasă parte a oraşului, este imediat de vânzare, din cauză de mutare. Informațiuni: Timişoara IV., Spl. T. Vladimirescu 16, la d. Vásárhelyi. Telefon 36-86.

Locuință modernă, cu două camere spre stradă, în cartierul de vile, de închiriat din cauza călătoriei Adresa: III Str. Vladica Bădescu 16.

Doamnele pot fi gratuit instruite pentru o ocupație ușoară și frumoasă, care aduce câştig lunar de Lei 5000 până la Lei 6000. Reflectantele să înainteze adresa la ziar sub: Existență sigură.

Profesoară dă lecții de limba latină și română la studenți mari și mici. Bul. Carol Nr. 7. Etaj II., ușa 9.

ADMINISTRAȚIA ZIARULUI „DACIA” caută vânzător de ziare. Doritorii a se prezenta de urgență la administrație.

Locuință cu 3 camere și dependințe de închiriat pentru 1 Decembrie eventual 1 Ianuarie 1940. Timişoara III, Str. Olteu 41 (Colț cu Piața Crucii).

Cumpăr costume bărbătești uzate exclusiv la locuința Dvoastră. Obiectele aduse în prăvălia mea nu le cumpăr, dar în urma unei cărți poștale sau avis telefonic (12-14) mă prezint imediat. Schönbrunn, Timişoara II., Piața Traian 2, etaj I. 2.

Judecătoria I Urbană Timişoara. Secția c. f. Nr. 6714/1939 c. f.

EXTRACT DIN PUBLICAȚIUNEA DE LICITAȚIE

În cauza de executare pornită de urmăritoarea Banca Națională a României București, repr. prin dr. Augustin Bardosy, contra urmăritului Lazar Fränk, la cererea urmăritoarei

Judecătoria ordonă:

Licitatiune execuțională în baza art. 144, 146, 147 din legea LX. din 1881 și a legii din 5 August 1938, asupra imobilului proprietatea urmăritului conform B. 11, înscrise în c. f. a comunei Timişoara, circ. II din circumscripția Judecătoriai I Urb. I Timişoara și Tribunalul Timiş-Torontal, Nr. 996 prot. c. f. A. L. I Nr. top. 1035 cu casa Nr. 852 și 853 cu prețul de exclamare de 90.000 lei pentru incasarea creanței de 100.896 lei cap. și acces., interese de 6% dela 15 Noembrie 1936, spese de proces și de executare de 1800 lei fixate până acum, precum și pentru incasarea creanței de 7176 lei cap. și acces., a Băncii Pala soc. com. Timişoara de sub C. 60, apoi a creanței de 60.500 lei cap. și acces., a lui Pavel Toth de sub C. 61, apoi a creanței de 12.800 lei cap. și acces., a Societății pentru comerțul de mașini de cusut Singer de sub C. 86, și a creanței de 500 lei cap. și acces., a lui Racsko Gustav de sub C. 69, declarați acestei proceduri.

Fixează termen pentru înținerea licitației în ziua de 21 luna Decembrie anul 1939, ora 10, în localul său oficial din Timişoara, Cetate, Palatul Dicasterial, parter ușa Nr. 14. Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depositeze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare, drept garanție, în numerar sau să predea aceuiaș delegat chitanța constatând depunerea judecătoresc prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație (Art. 147, 150, 171 legea LX. 1881; Art. 21 legea LX. 1908).

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat decât cel de strigare, este dator să întregască imediat garanția fixată conform procentului prețului de strigare, la aceiaș parte procentuală a prețului ce a oferit. (Art. 25 XLI. 1908.)

Dat Timişoara, la 7 Septembrie 1939.

Judecător raportor: (ss) Hurgoi

(ss) Socec. Director de c. f.

Pentru conformitate:

(L. S.) Grefier (ss) Pelea.

SPORT

Un proiect senzațional

La 21 Noembrie, Berlin-Timisoara

Timisoara are perspective sa gazduiasca nu peste mult un match senzațional.

Anume conducerea districtului Timisoara intenționează să contracteze un match internațional între selecționatele Berlin și Timisoara.

Se știe că selecționata Capitalei Reichului va juca la București, în 19 Noembrie cu selecționata Capitalei noastre, astfel că proiectul Districtului Timisoara are mari șanse de reușită, căci echipa germană are, fiind formație de amatori, pretențiuni materiale foarte reduse, cari pot fi suportate cu ușurință.

În cursul zilei de ieri, Districtul a telegrafiat la Berlin, propunând ca echipa germană, cu ocazia întoarcerii dela București să se oprească la noi și să dispute un match în ziua de 21 Noembrie (Intrare în biserică.) Se speră că intervenția Districtului Timisoara va reuși, iar Timisoara, care de mult nu a găzduit un match mai ca lumea, va putea fi teatru unei întâlniri de mare anvergură.

În afară de faptul că acest match es-

te un eveniment sportiv de prima calitate, Districtul ar avea ocazie prin aceasta să-și pună la punct finanțele, în urma cărui ar putea profita întregul sport timișorean.

Am mai scris în coloanele acestui ziar despre „Academia de football” pe care Districtul Timisoara intenționează să o înființeze pentru iarnă, cu scopul de a oferi jucătorilor de football ocazie să se perfecționeze în arta balonului rotund. Din venitul acestui match s’ar putea acoperi întregul buget al acestei academii, căci neapărat ar rămâne fonduri suficiente pentru a închiria o sală de gimnastică, a angaja un profesor de gimnastică și un antrenor de condiție, căci s’ar ocupa cu intensitate de formarea unui cadru de jucători, trecuți prin tot complexul de exerciții, cari cu toate că sunt, în gradul de emancipare al footballului azi, foarte importante, au rămas totuși neglijate de către grupările noastre.

Să sperăm că năzuințele Districtului vor avea succes.

Calendrosportiv

Italia a contramandat întâlnirea de gimnastică fixată pe 12 Decembrie a. c. cu Ungaria.

Opinia publică sportivă ungară privește cu pesimism introducerea lui Kisszely în centrul liniei de atac al Ungariei.

Azurii azi înfruntă teamul Elveției cu următoarea formație: Olivieri, Foni, Rava, Depetrini, Andreolo, Locatelli, Neri, Perazzolo, Purcelli, Demaria, Ferraris II. Rezerve: Masetti și Sardelli.

În ziua de 1 Noembrie s’a inaugurat monumentul funerar lui Sindelar într-un cimitir din Viena. O mulțime imensă a participat la această pioasă inaugurare aducând astfel omagiu acelui care a reprezentat tipul adevărat al footballului.

Corpul Portărilor Tribunalul Timiş-Torontal din Timişoara.

Dos. Nr. 813—814/1939.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE

Nr. 18.414 din 25 Oct. 1939

Se aduce la cunoștința publică că, în baza deciselor Nr. 2255 și 2293/1939 a Judecătoriai I Urbane Timişoara și Nr. G. 2255 și 2293/1939 al Judecătoriai I Urbane Timişoara, în cauza execuțională a urmăritoarei Solidaritatea Bănăţeană Soc. în nume colectiv reprezentat prin dr. Iosif Ternar avocat din Timişoara, în contra urmăritelor pentru suma de Lei 3810 capital restant, interese legale dela 1 Ianuarie 1939 Lei spese deja stabilite și cele ce vor mai suveni, se vor vinde prin licitație publică în ziua de 14 Noembrie 1939, ora 16 în Timişoara I, Bul. Regele Ferdinand Nr. 1, obiectele sechestrate și anume: 1 aparat radio, 3 statuiete și diferite mobile de casă prețuite în 38.100 Lei.

Conform art. 20 al Novelei din 1908. prezenta licitație se ordonă și în favoarea celorlalți creditori, cari au sechestrat obiectele de mai sus.

Timişoara, la 25 Octombrie 1939.

Portărele: T. Ionescu.

Radio

Duminică, 12 Noembrie

RADIO-ROMANIA, RADIO-BUCUREȘTI ȘI RADIO-EXPERIMENTAL. 9.55 Ora religioasă: I. Clopote. II. Serviciul religios transmis dela Sf. Patriarhie; 11.15 Concert „George Enescu” cu concursul Orchestrei Radio: (Transmisio dela Ateneul Român): (Eroica) de Beethoven; 13 Ora; Cota Dunării și a barei Sulina; Radiofonice; Sport; Diverse; 13.15 Concert de prânz. Orchestra Victor Predescu; 14 Radio-jurnal; 14.20 D-ra Ioana Radu (voce) și Orchestra Năsoșor Predescu; 14.50 Spectacole; Știri artistice și culturale; Publicații; 15 Vești și știri agr.; 15.15 Satului; 16.15 Jurnal militar; 16.30 Muzică variată (discuri); 17.15 Ora „Muncă și Voce Bună”: I. Urmasii glumelor proaste, de ing. Spiridon Măcan; II. „O glumă proastă”, scenariu radiofonice de Dem. Psatta; III. Corul lucrătorilor dela Soc. „Ficheț”; IV. Jurnalul muncitorilor; 18.15 Ora; Mersul vremii; 18.17 Fara Reg. de Gardă Mihai Viteazul, cond. Cpt. Giugariu; 19 Lumea: Florența, de prof. Alex. Marcu; 19.15 Muzica naționalei; 19.30 Liană (discuri). RADIO ROMANIA, RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI. 19.30 Sport; Rezultate tehnice; 20 Săptămână; 20.15 Muzică de dans oferită de casa de puffumerie „Richard Hudnut”; 20.45 Radio-jurnal (I); 21 Muzică variată Orchestra „Lucașfărul”; voce: Petre Gusti; 21.30 Maxim Vasiliu (voce): Cântece de toamnă; 22.10 Radio-jurnal (II); Rezultate sportive; 22.30 Continuarea concertului Orchestrei „Lucașfărul”, voce: Petre Gusti; 22.50 Muzică din filme (discuri); 23.20—23.50 Muzică variată (discuri).

Luni, 13 Noembrie

RADIO-ROMANIA, RADIO-BUCUREȘTI ȘI RADIO-EXPERIMENTAL. Ora 12.10 Concert gospodăresc și igienice; 12.10 Concert de prânz. Orchestra Frații Stănescu (voce: Luican); 13 Ora; Radiofonice; Sport; Diverse; 13 Continuarea concertului Orchestrei Frații Stănescu; 13.35 Muzică modernă, Th. Sibiceanu (pian); 14 Radio-jurnal; 14.20 Quintet de mandoline: (A. Gheorghiu, C. Ipocrat, R. Jorovschi, H. Jorovschi și G. Samaru); 14.50 Erna Sack cântă (discuri); 15.40 Spectacole; Știri artistice și culturale; Publicații. RADIO ROMANIA. 19 Ora; Mersul vremii; 19.02 Actualități culturale; 19.17 Quintetul de suflători Radio: Hr. Păscu (faut), M. Furman (oboe), N. Broacă (clarinet), C. Scheuch (fagot) și S. Păcu (corn): Serenada de Blumer; Quintet de Haydn; 19.55 Radio-jurnal în limba maghiară. RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI. 20.05 Cooperatiya în România, de prof. Gh. Leon; 20.20 Muzică de jazz (discuri); 20.45 Radio-jurnal (I); 21 Cântece popoarelor; italiene (voce: Dan Evantia Costinescu și Alexandru Enicescu); 21.40 Muzică de operetă. Orchestra de salon Radio, dirj. de Const. Bobescu (voce: Petre Munteanu); 22.10 Radio-jurnal (II); Sport; 22.30 Continuarea concertului Orchestrei de salon Radio; 22.55 Quartet Theodoreseu (Al. Theodoreseu-vioara I).

Mărti, 14 Noembrie

RADIO-ROMANIA, RADIO-BUCUREȘTI ȘI RADIO-EXPERIMENTAL. Ora 12.10 Concert gospodăresc și igienice; 12.10 Muzică variată (discuri); 13 Ora; Radiofonice; Sport; Diverse; 13.10 Concert de prânz. Orchestra Dinu Șerbănescu; 14 Radio-jurnal; 14.20 Continuarea concertului Orchestrei Dinu Șerbănescu; 15 Spectacole; Știri artistice și culturale; Publicații. RADIO ROMANIA. 19 Ora; Mersul vremii; 19.02 Cronica dramatică și cinematografică; 19.17 I. Daphne și Chloe de Ravel (Orch. simf. din Boston); 19.50 Radio-jurnal în limba maghiară. RADIO ROMANIA ȘI RADIO BUCUREȘTI. 20 Progresele în tehnica undelor, de prof. dr. Hurmuzescu; 20.15 Cântecul popoarelor; franceze; 20.45 Radio-jurnal (I); 21 Compozitori români: G. Simionis, Orchestra Radio, dirj. de autor: 1) Uvertură; 2) Allegro; 3) Largo; 4) Poem pentru vioară și orchestră (solist: D. Teodoru); 5) Andante simfonic; 22 Trei cântece populare românești (discuri); 22.10 Radio-jurnal (II); Sport; 22.30 Concert de pian. D-ra Maria Fotino: Suita de George Enescu: a) Tocata, b) Sarabandă, c) Pavană, d) Bourrée; 22.55 Muzică de balet (discuri); 23.45 Jurnal pentru străinătate în limba franceză, germană, engleză și italiană.

PANTOFI MODERNI

pentru bărbați, dame și copii, lucru de mână garantat, reparații prompte și ieftine se pot procura la

Prăvălia de ghetă

IOAN PASCU

Timişoara Piața Traian

lângă restaurantul Maroccan.

Locuința II, Str. Pimocului Nr. 7.

Regele României pentru pace

Cum comentează presa europeană telegrama S. Regelui Carol II adresată Suveranului Belgiei

UNGARIA

Budapesta, 12 (Rador.) — Sub titlul "Regele României pentru pace", toarele de seară publică în întregime telegrama M. S. Regelui Carol II adresată suveranului Belgiei, regele Angliei, Hitler și Lebrun.

Ziarele constată că gestul M. S. Regelui Carol este în concordanță deplină cu politica de neutralitate dusă de România față de cele trei puteri aflate în război.

Regalul este un act istoric, care este o mare înțelepciune și exprimă în același timp sentimentele celor 21 milioane de români.

BELGIA

Bruxelles, 12 (Rador.) — Toate ziarele belgiene reproduc telegrama M. S. Re-

gelui Carol. Presa belgiană consideră această intervenție drept un gest merit să contribuie în gradul cel mai înalt, la găsirea unei baze fericite pentru rezolvarea actualelor dificultăți.

ITALIA

Roma, 12 (Rador.) — Toate ziarele publice în primele pagini, textul telegramii Regelui Carol. Ziarele subliniază importanța deosebită a acestui gest înalt.

IN FRANȚA ȘI ANGLIA

Londra, 12 (Rador.) — Și ziarele din Londra și Paris publică cuprinsul telegramii Suveranului României, subliniind importanța acestei manifestări, prin care M. S. Regele a confirmat politica pacifică și neutralitatea României.

Indubitabila activitate a A. G. R. U.-ului secția Lonea (Hunedoara)

Lonea, 12. — Asociația A. G. R. U.-ului din această localitate, compusă abea din 318 suflete colonizată aci în 1931, spre lauda ei conducătorilor, a dat frumoase rezultate, pe teren cultural, religios, artistic și economic. Are un cor și orchestră, care aranjează concerte, festivaluri artistice culturale și dă concursurile la slujbele religioase, sub conducerea d-lui Ioan Mică funcționar.

Deosebită grijă se dă creșterii tinereții, tinzând să-l pregătească pentru o viață creștinească, morală și cinstită.

Altă secție importantă este cea economică, în care s'a augmentat un fond pentru ajutoare de înmormântare. Asociația are o avere (mobilier, instrumente, bibliotecă) în valoare de 60.000 lei.

Asociația locală, prin secțiile culturale și economică, aranjând concerte și colecte, a realizat suma de 3000 lei, care a depus-o la B. N. R. Deva pentru înzestrarea armatei.

Gesturi frumoase și patriotice care onorează pe conducătorii unor asemenea asociații.

Teodor Galetaru

La seara de 10 Noembrie, la orele 20, s'a petrecut din viață, după o lungă și durabilă suferință, fruntașul gospodăresc TEODOR GALETARU din comuna Beba-Veche, județul Timiș-Torontal, în vârstă de 69 ani. Moartea l-a răpit de soția sa iubită ELENA și de tânărul frățior NICOLAE GALETARU, secretarul comandamentului Gărzii Naționale din finutul Timiș.

"Teodor Galetaru" s'a impus în fruntea organizației Beba-Veche ca un gospodăruș bărbos, bucurându-se de simpatia și respectul tuturor celor ce interesau și erau în viața lor de viață.

Un om popular și în urmă "Lumină" și au avut în defunct un colaborator permanent și ingenios.

Plângem sincer moartea bătrânului Galetaru și transmitem îndureratei familii condoleanțele noastre.

Pe drumul veșniciei, chipul lui luminat trece cu aceeași seninătate ca și în viață.

Legiferarea asigurării artistilor

București, 12 (SIR.) — La ministerul de Cultură și Artelor se studiază legiferarea asigurării tuturor categoriilor de artiști în genere, a tuturor celor ce activează în domeniul artelor.

NOUL PLAN AL LOTERIEI A 21-a

Tranșa (lozuri roșii)

CU TRAGEREA LA 15 NOEMBRIE 1939

LOTERIA DE STAT (Matca) CAȘTIGURI DIVIZIBILE		
7	1.000.000	7.000.000
10	400.000	4.000.000
30	100.000	3.000.000
100	25.000	2.000.000
200	10.000	2.000.000
10000	1.600	16.000.000
34.000.000		

LOTERIA U.F.C.R. (Anexă) CAȘTIGURI INDIVIZIBILE

4	400.000	1.600.000
40	40.000	1.600.000
400	4.000	1.600.000
4000	400	1.600.000
8000	200	1.600.000
8.600.000		

Tranșa (lozuri verzi)

CU TRAGEREA LA 18 NOEMBRIE 1939

LOTERIA DE STAT (Matca) CAȘTIGURI DIVIZIBILE		
1	8.000.000	8.000.000
14	1.000.000	14.000.000
1000	10.000	10.000.000
32.000.000		

LOTERIA U.F.C.R. (Anexă) CAȘTIGURI INDIVIZIBILE

20	100.000	2.000.000
200	10.000	2.000.000
1600	1.000	1.600.000
8000	200	1.600.000
7.200.000		

LOTERIA DE STAT

Nu mai există o clasă IV-a abea odată la fiecare 4 luni, ci DOUĂ CLASE A IV-a în fiecare lună

NOUL PLAN AL LOTERIEI DE STAT

LA 15 NOEMBRIE SE TRAGE TRANȘA I-a pentru acei care preferă câștiguri multe și mici.

LA 18 NOEMBRIE TRANȘA II-a pentru acei care preferă numai câștigurile foarte mari.

Beneficiază de totalitatea avantajilor noului plan acei care vor juca la ambele tranșe deodată.

Cumpărați-vă din vreme lozurile la colecturile preferate, reținerile de lozuri până'n ajunul tragerii, ne mai putând fi sub regimul noului plan luat în considerare.

Două trenuri speciale

vor aproviziona cu lemne de foc orașele Timișoara și Arad

Timișoara, 12. — Din motive ușor de înțeles, în vremea din urmă s'a resimțit o mare lipsă de vagoane de marfă, deci și de cele pentru transportul lemnelor de foc.

Și cum toate acestea s'au întâmplat tocmai în plin sezon și aproape în pragul iernii când toată lumea trebuia să se aprovizioneze cu lemne de foc, ne putem da seama în ce situație grea s'au văzut puși deopotrivă comercianții și consumatorii.

Dar nu este mai puțin adevărat că, în ce privește lemnele de foc, comercianții au profitat de situație urcând prețurile până ce toate stocurile din depozite s'au epuizat.

Sărăcimea, bineînțeles, a rămas neaprovizionată cu combustibil pentru iarnă.

Pentru înlăturarea acestei situații, s'au făcut mai multe demersuri între Camera de Comerț și Industrie, pe lângă Direcțiunea Regională CFR, din localitate, cerând să se pună la dispoziția comercianților vagoanele necesare pentru aprovizionarea cu mărfuri.

D. insp. conducător Tomescu a ceretat toate cererile primite și a stăruit pe lângă Direcțiunea Generală CFR, care, a dispus ca pentru aprovizionarea cu lemne a orașelor Timișoara și Arad să se pună la dispoziție 180 vagoane.

Se va forma deci două trenuri speciale: unul de 30 vagoane pe linia Brad—Arad și altul de 60 vagoane pe linia Zam—Timișoara. Restul de 90 vagoane

formează alte două garnituri de rezervă, astfel ca încărcatul lemnelor să se facă în mod continuativ. Aceste trenuri vor circula începând de Luni 13 l. c.

În felul acesta, piețele orașelor Timișoara și Arad vor fi aprovizionate cu lemne de foc în măsura cerințelor și în timpul cel mai scurt.

Dar numai atât nu este suficient. Autoritățile comunale sunt stăruitor rugate a lua toate măsurile ca lemnele să nu se mai vândă cu prețuri exagerate.

Activitate social-culturală în Zarand

Vața de jos, 12. — Încă în decursul verii trecute, s'au cununat în comuna Vața de jos mai multe perechi cari trăiau în concubinaj. Actul se datorește pe lângă contribuția pastorală a preotului local — insistenții și acțiunii sociale a organelor, cari se preocupă de bunăstarea morală și materială a locuitorilor, în frunte cu d. prefect al județului, col. pens. C. Benylin și a organelor locale d. primpretor Dr. Turucu și d. notar Turucu din Vața de jos.

Actul creștinesc a dat roadele cele așteptate de inițiatori: multă încredere între soți o legătură mai trainică de conviețuire, spre binele lor și al copiilor pe cari i-au avut și îi vor mai avea.

TELEGRAME INTERNE

SĂRBĂTORIREA D-LUI PROFESOR GR. TRANCU-IAȘI

București, 12 (SIR.) — Eri, Sâmbătă la ora 17, a fost sărbătorit la Academia de Inalte Studii Comerciale din București, d. profesor Gr. Trancu-Iași de către foștii d-sale elevi, în prezența d-lor Victor Jinga, subsecretar de stat, Răducanu, rectorul Academiei și a întregului corp profesoral, studenți, etc.

CONSFĂTURAREA DELA MINISTE-RUL AERULUI

București, 12 (SIR.) — Eri a avut loc consfătuire între d. ministru al aerului gen. Paul Teodorescu și d. Teofil Sidorovici, comandantul „Străzii Țării”, pentru punerea la punct a modalității de colaborare între aceste două instituții, în ce privește sborul fără motor. În această primă consfătuire s'au stabilit normele după care urmează să se desvolte mișcarea aeromodelistă. În mod treptat, toate cercurile aeromodeliste vor deveni cercuri străjerești, intrând sub directa conducere a „Străzii Țării.”

În ceea ce privește însă cercurile perfecționate (adică atelierele) ele vor fi conduse mai departe de federația aeronautică regală. Dealtfel, din punct de vedere tehnic, întreaga mișcare aeromodelistă va fi condusă de F. A. R. R., urmând ca șeful secției de aeromodelerie de pe lângă F. A. R. R. lucrând direct cu „Straja Țării” să facă și legătură între aceste instituții.

Pagina veselă

Misterul unei mâni

Ieri, Anne-Marie s'a întors din călătorie. Și într-o călătorie și se pot întâmpla fel de fel de lucruri. Mai ales când ai un căpsor blond de păpușă, doi ochi albaștri cari văd lumea rose și numai douăzeci de ani

— El, l-ai găsit? — se grăbesc s'o întrebe cele trei prietene.

— Pe cine?

— Pe „El” Bărbatul care însfăși să-ți placă.

Anne-Marie rămâne o clipă gânditoare. Apoi!

— Da. L-am găsit. L'am cunoscut. Două ore am vorbit împreună. Cele mai frumoase ceasuri din viața mea... Și pe urmă...

— Pe urmă, pe urmă? — se nghesule prietenile.

— Pe urmă l-am văzut mâna și totul s'a sfârșit.

— Mâna?

— Mâna! Ah, mâna acela care mi-a zdrobit dintr-o lovitură cele mai frumoase visuri! Care m'a aruncat din al șaptelea cer, în dureroasa realitate!. Dar să vă povestesc dela început: Când m'am urcat în Expresul Albastru, în compartimentul în care am intrat, mai era un domn. El! Înalt, subțire, cu pielea bronzată, cu părul blond, cu ochi verzi. Când l'am văzut, am simțit deodată că mi se oprește nima! Și imediat mi-am spus: ăsta sau nici unul! Când minute mai târziu am intrat în vorbă. Era politicos și spiritual. Călătorise mult și vorbea frumos. Ași putea să vă povestesc până mâine dimineață despre dansul. Ca să fiu mai onestă, vă spun numai că era un bărbat așa cum nu există decât în visurile noastre și în romane. Bărbatul ideal. Dacă n'ar fi fost un lucru de nimic, un lucru neînțeleș, care să-l întunece portretul: mâna! Ținea o mână mereu în buzunar.

— Și?

— În prima jumătate de oră m'a „frapat” — pe urmă însă a început să mă săcule. Mi-am dat seama că nu e o simplă întâmplare, ci că face lucrul acesta intenționat. Avea un motiv. Am lăsat să-mi cadă cartea din mână.

S'a aplecat și a ridicat-o cu dreapta, oferindu-mi-o, peste brațul stâng deși eu stăteam la stânga lui și l-ar fi fost mai ușor altfel. I-am oferit un sandwich. S'a servit perfect de o singură mână. L'am rugat să deschidă fereastra. S'a executat fără să întrebându-mi o singură mână.

După cum vă închipuiți, eram exasperată. Ce motiv avea?

Două ore l'am pus la fel de fel de exerciții ca din întâmplare. Mâna nu lesea deloc buzunar. Dacă n'aș mai fi insistat, m'aș fi scutit de o mare deziluzie.

Dar am insistat. La un moment dat m'am ridicat, m'am făcut că vreau să caut ceva în geamantan și am lăsat să cadă din plasa, cutia cu palării.

Pierzându-și sângele rece, a întins amândouă brațele s'o prindă. Un fior rece mi-a străbătut șira spinării. Un fior de groază. I-am văzut mâna!

— Era de lemn?

— Avea șase degete?

— Avea numai două?

— Avea mâna arsă?

— Nu. Avea la deget, o verghetă!...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

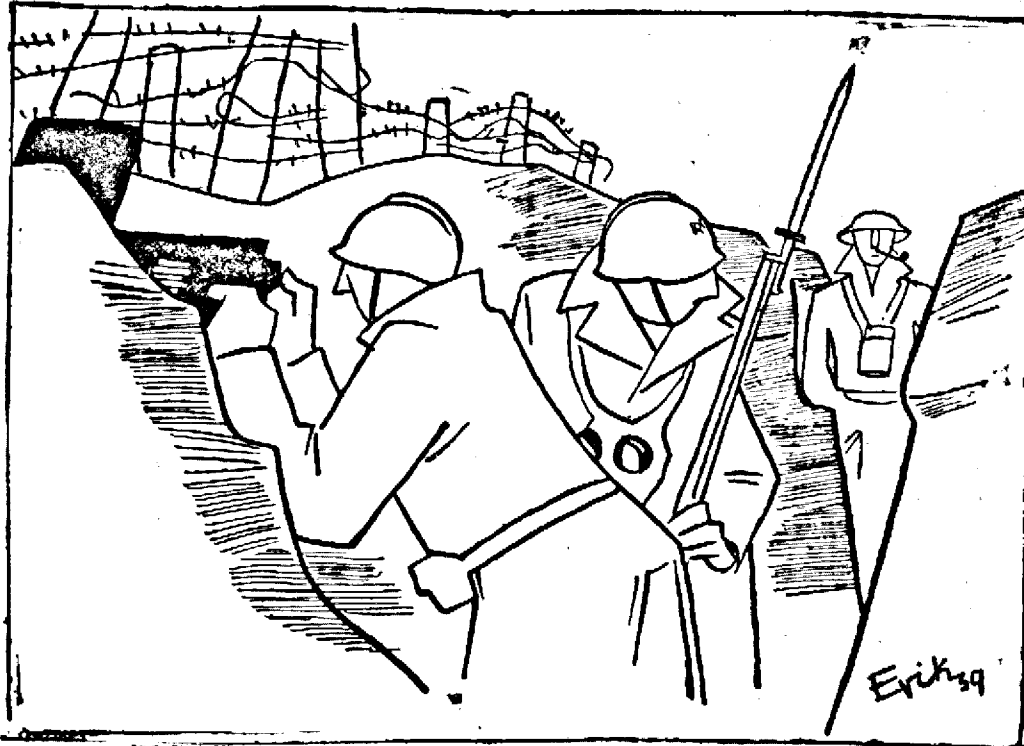
.....

.....

.....

.....

UMOR GERMAN

IN LINIA MAGINOT

— Jean, dă-i zor cu mitraliera, că se apropie sergentul englez.

ONOAREA VĂNĂTORULUI

Vecinul meu de masă — vânătorul — se opri câteva clipe, mai dădu peste cap un pahar de vin, apoi continuă:

... Pe cuvântul meu de onoare, domnule, a fost chiar așa. Când îmi dau cuvântul de onoare mă poți crede. La mine cuvântul este cuvânt, onoare — onoare! Patru lupi dintr'o singură împușcătură. Nici mai mult, nici mai puțin. Au căzut toți patru ca trăsniți. Pe onoarea mea!

Anul trecut am fost la o vânatoare de urși. Dintr'un tușiș au eșit trei deodată. Urși, domnule, nu căței. Înțelegi? Am împușcat doi. Pentru al treilea nu mai aveam gloanțe. M'am trântit imediat la pământ, prefăcându-mă mort. Urșii nu se ating de cadavre, asta se știe. Sălbăticiunea s'a apropiat de mine. Tocmai când era deasupra și mă adulmecea, am scos pe neașteptate cuțitul dela brâu și i l'am împlântat în inimă. A căzut ursul ca trăsniț. Pe cuvântul meu de onoare!

La o vânatoare de mistreți m'am rățăcit în pădure. Singur — cuc. Deodată, aud un șgomot. Ce să fie? Mă întorsei repede. O fiară înfuriată scormonea pământul la doi pași de mine. Fără să-mi pierd cumpătul, pusei arma la ochi. Foc! Ce să-ți mai spun, domnule? Pe onoarea mea, a căzut fiara ca trăsniță. La mine onoarea...

Acum vreo câțiva ani am fost în Africa. Vânatoare de lei, — firește. Și încă noaptea. Un leu, un animal superb, s'a repezit în salturi uriașe asupra mea. Ce crezi că am făcut, domnule? Am aprins farurile automobilului. Regele animalelor s'a optit orbit de lumină.

Atunci, am înaintat spre el. Calm. Senin. Am ochit: pac! Ca trăsniț a căzut la picioarele mele. Il nimerisem între ochi. Pe onoarea mea de vânător!

Așa este, domnule. Am vânat capre negre prin pădurile Carpaților. Știi ce este o capră neagră? Un fulger, domnule. Odată, a trecut una pe lângă mine, ca vântul. M'am luat după ea, — în goană. A sărit într'o prăpastie. Eu — după ea. Când m'am ridicat, capra zăcea lângă mine. Iși frânsese grumazul în cădere. Am luat-o frumos în spinare și am purtat-o patruzeci de kilometri, prin grohotișul munților, până la o casă de vânatoare. Pe cuvânt!

Altădată, la o vânatoare de cerbi, am văzut un exemplar splendid, cu niște coarne — o minune. „Așa coarne frumoase — mai rar” — m'am gândit — „să le duc acasă. De ce să n'am și eu coarne, cum au și alți vânători?” Pusei arma la ochi. Mai este nevoie să-ți spun cum a căzut? Trăsniț domnule, chiar așa. Din pielea cerbului mi-am făcut o haină. Coarnele le-am dus acasă.

Nevastă-mea s'a bucurat ca un copil!

— Ce coarne frumoase ai — a zis — trebuie să fi tare mândru. Te vor invidia toți prietenii.

De atunci domnule, nici nu-ți poți închipui cum îngrijește de coarnele mele. Într'adevăr sunt mândru. Așa coarne mai rar. Pe cuvântul meu de onoare! Când îmi dau cuvântul de onoare mă poți crede. La mine, cuvântul este cuvânt, onoare! — onoare!

SABIN INDRIEȘIU

Una și una

Un tânăr apărându-se de un câine cu securea, îl ucise. Proprietarul câinelui îl dădu în judecată.

— De ce nu te-ai apărat cu coada securii, îl ucise. Proprietarul câinelui îl

— Păi m'aș fi apărat eu cu coada securii, dacă și el ar fi vrut să mă muște cu coada.

La un restaurant periferic. Taraful de țigani asudă din greu, strivindu chile clienților.

Unul din „maestrii” a pornit cu cheta pe la mese.

— Ce poftesti?

— Să ne dai ceva pentru muzică?

— Să vă dau ceva?! Am crezut că veniți să vă scuzați.

— Domnișoară, îmi dați voie să vă sărut pe frunte?

— Da ce, pe gură am bube?

— Văd că ai o mulțime de cărți, de ce le ții pe jos și nu-ți cumperi niște etajere?

— Fiindcă etajere nu-mi împrumută, nimeni.

Un domn care ia masa într'un restaurant cu preț fix, chiamă directorul:

— Am luat eri masa aici: mi s'au dat porții de două ori mai mari. Ce înseamnă această schimbare?

— Vă rog o întrebare: ieri ați luat masa în sală sau pe terasă?

— Pe terasă.

— În cazul acesta totul se explică: pe terasă servim porții mult mai mari. Facem reclamă...

Războiul și umorul englez

Dela izbucnirea războiului, glumele preferate ale insularilor, sunt adunate de prin regimente și dela unitățile pe front. Iată câteva exemple din lecția inepuizabilă a umorului englez:

La 2 Septembrie, seara, guvernatorul unei colonii engleze, pierdut în ocean, primește dela Foreign Office următoarea telegramă:

„Războiul declarat. Internați toți pușii inamici”.

La 3 Septembrie seara, Foreign Office primea următoarea telegramă:

„Internat 4 Irlandezi, 6 Americani Nord, 3 Brazilieni, 4 Japonezi, 12 Guatemalezi, 6 Germani, 1 Francez, 2 Belgieni, 4 Olandezi, 6 Italiani, 3 Ruși, 2 Jugoslavi, 1 Grec, 2 Turci, Egipteni, 1 Persan. Rugăm indicați sunt inamici”.

Colonelul face inspectie. Trupa este așezată în rând așteptând să fie trecută în revistă: Colonelul trece prin rândul soldaților. îi privește cu atenție din ce în ce mai mirat. Se adresează pitanului:

— Mi-ai putea explica, domnule pitan, de ce în primul rând au fost azați cei mai frumoși băieți, iar în durile din urmă, cei mai pipernici?

— Se datorește faptului că acum o lună, sergentul instructor negustor de fructe și zarzavaturi...

Mama unei fetițe evacuate într-o ține la malul mării, o întreabă în sori dacă se simte fericită în refugiu ei.

„Mă simt foarte bine, scumpa mămică, — îi răspunde fetița. Dar face foarte bine dacă mi-ai trimite mandat postal, să pot ajuta și eu o ta femeie bătrână care vinde bombo...

In tot timpul bătăliei, Paddy și-a mat colonelul pas cu pas. Când lupta sfârși, colonelul se adresă ordonanței:

— Te-ai purtat ca un erou, Paddy. Dar de ce ți-ai riscat viața pentru mine?

— Vă voi spune, replică Paddy. că-mea mă sfătuia întotdeauna: nu te depărtezi niciodată de colonel. Oamenii aceștia nu sunt niciodată niți”...

Un oarecare tenorist Capou, care pe vremuri la Paris, fusese idolul lui din orașul-lumină. Jumătate din Parisului își tundeau părul „la Capou”.

Într-o vacanță, într'o localitate tenoristul se duce la un frizer să se — Cum doriți să vă tund? — îl frizerul, care nu știa cu cine are a Tenoristul răspunde cu o întrebare: — Ai auzit de tunsoarea „la Capou”? — Cum să nu fim auzit, îi răspunde pat frizerul. Aproape toată Franța acum „la Capou”.

— Bine, tunde-mă dar și pe mine Capou”.

Frizerul a nceput să examineze tje capul artistului, să-l privească din din spate, dela dreapta, dela stânga, cele din urmă a nceput să se ureche, ca omul care a descoperit neplăcut.

— Domnule, zise în cele din rul, vă rog să nu vă supărați, dar cum să vă explic...

— Ce? Ce vreți să zici? îl risitul.

— Trebuie să vă mărturisesc, sinceritatea, că un cap ca al nu poate fi tuns „la Capou”...

O doamnă către un cerșetor: — Ai putea să zici mersi!

Ți-am dat doar un leu. — Nu spun mersi decât dela 3 sus!

epocală trăsătură politică: Repatrierea germanilor răspândiți în Europa

Condiții și posibilități de retragere a infiltrațiilor șvăbești din Banat

Intre germanismul rasial și etnicismul șvăbesc

Am mai bine de două luni, de când scriu articolul „Șvabii care se despart”. Ziarele șvăbești, cari indepart în același timp rolul de oficiale și de știri, s'au considerat înatorate și au răspuns.

„Dacia” trecea din mână în mână, când o involburare, de sentimente și de idei, dovadă certă, că am atins un punct sensibil, pentru toți. Articolul a fost bine primit, ca o probă de încercare a realității.

Șvabi, s'au grăbit a epuiza stocul de chioscuri. În acest gest expresional, s'a manifestat o aprobare, sau o tălmăcire, a solidarizării.

Șvabii, pe căți întâmplător i-am înțeles, nu s'au sjiit a-și arăta o satisfacție, care m'a surprins. Unii m'au răsturnat chiar cu feliștii.

Șvabi, în situația lor specifică, de rezecție, ai rezurecției germane, au înțeles, în modestul meu articol, înainte de toate, un mare act de curaj.

Șvabi, sesizându-se, n'au putut asculta că sunt deranjați.

Șvabi, în presă, asaltând scrisorile anonime, ba chiar discutiile angajate pe stradă cu câte un amic șvăbesc, mi'au confirmat părerea, că nu au convenit destăinuirea adevărurilor care nu atât actuala lor deșteptare, cât mai ales trecutul.

Șvabi, peste toate opiniile în cari s'au manifestat vocea sângelui, sensul artistic al meu nu purta în el nimic tentativ. Și mai ales, nimic care să întărească atributul de „curajos”.

Șvabi, îmi place să cred, că a evoca în Banatulul, cât și a scrie despre independența individualității politice de până la infiltrațiilor cari s'au cristalizat în noțiunea de șvabi, dar mai ales a observa cu cea mai strictă obiectivitate, deșteptarea politică a acestor infiltrații.

Șvabi, nu li rușine și nici teamă nu au avut propria lor rezurecție. Cu atât mai mult, de faptul de a învedera această rezurecție, o oportunitate minoritară.

Media morală a deșteptării

Este de noi gândul de a imputa, sau, trezirea conștiinții lor politice. Este fenomen, e recent, în devenire și trebuie să dovedă că nu e încă desăvârșit.

Șvabi, în articolul citat, am afirmat că șvabi n'au avut un ideal politic și un pur materialist.

Șvabi, deșteptarea politică a șvabilor, a conștiința lor de popor, cu inerentele ecourilor acestui etnicism național, îi reabilitează. Media morală, argumentul acestei deșteptări, nu poate rămâne însă neconștientă.

Șvabi susțin că fenomenul deșteptării lor de popor, a individualității lor politice, e o consecință a triumfului și a aplicării principiului naționalității.

Șvabi, o recunoaștere implicită, a însuși etnicismului trianonic.

Șvabi, alți, alți de tulpina național-socialistă, militată prin hitlerismul aniversat, a involburat o orientare de conștiință de sine.

Șvabi, simțire și gândire vibrentă la diapazon cu marea masă șvăbescă. E onorabilă, înălțătoare această involburare a trezirii șvăbești.

Șvabi, ideilor lor însă, ca și eianul șvăbesc, s'au antrenat într'o inerte care ține adesea acel elementar sentiment care este al respectului datorat etnicismului dominant, „Vaterland-ul” și al ei bastinei; în distingerea tenacă de „Mutterland-ul” care e etnicismul matrice, pământul lor originar.

Șvabi, constatare e ca un reproș. Nu o vrem acuză. Noi însine am

premers, în monarhia austro-ungară, cu acest exemplu. Bineînțeles, cu deosebire, importantă, că poporul român forma pe versantele Carpaților despărțitori, o unitate, al cărei recunoaștere marele popor german ne-a refuzat-o.

Loialitate și simțire

Sentimentul național, conștiința și respectul originii, cinstirea patrimoniului etic și cultural, sunt virtuți ale unui popor matur, sănătos și demn.

Ele sunt mai tari decât orice siluire. Esecție fac trădătorii și regenerații. Greșesc cei cari recurg la mijloace de constrângere.

Și, dimpotrivă, sunt înțelepți, cei cari apreciază sentimentele nobile ale fiecărui neam, ale fiecărei minorități.

Îată ce spune d. Hitler în discursul d-sale ținut în Reichstag la 6 Octomvrie 1939:

„Als wichtigste Aufgabe aber: eine neue Ordnung der ethnographischen Verhältnisse, das heisst, eine Umsiedlung der Nationalitäten so, dass sich am Abschluss der Entwicklung, bessere Trennungslinien ergeben, als es heute der Fall ist. In diesem Sinne aber handelt es sich nicht um ein Problem, das auf diesen Raum beschränkt ist, sondern um eine Aufgabe, die viel weiter hinausgreift.

„Denn der ganze Osten und Südosten Europas ist zum Teil mit nichthaltbaren Splintern des deutschen Volkstums gefüllt. Gerade in ihnen liegt ein Grund und eine Ursache fortgesetzter zwischenstaatlicher Störungen! Im Zeitalter des Nationalitätenprinzips und des Rassengedankens ist es utopisch, zu glauben, dass man diese Angehörigen eines hochwertigen Volkes, ohne weiteres assimilieren könne. Es gehört daher zu den Aufgaben einer weitschauenden Ordnung des europäischen Lebens, hier Umsiedlungen vorzunehmen, um auf diese Weise wenigstens einen Teil der europäischen Konfliktstoffe zu beseitigen.”

Această apreciere, este condiționată însă, de loialitatea acelor sentimente, de înmănunchierea lor armonică, în buchetul aceluiași interese superioare de stat. Nu numai supunere legilor, ci frățietate în convențuire, frățietate la bine ca la rău, prietenii țării fiind prietenii tuturor, dușmanii țării, la fel.

Dela această condiție ideală, dela acest optativ și până la realitate, se întrepun atâtea frământări.

Dorința d-lui Hitler

Führerul care se intitulează „al tuturor germanilor”, cunoscând în toată nitiditatea ei realitatea, frământările continue, la care sunt supuse, sau pe cari le vor provoca infiltrațiile germane în Europa, a găsit, ca cea mai potrivită, soluția repatrierii tuturor germanilor răspândiți în diferitele țări ale acestui continent.

Rechemarea și readucerea la matcă a consingenilor d-sale, Führerul o promovează ca pe o idee nouă, ce vine să întregască și să confirme străduințele armate ale Germaniei pentru unitatea poporului său. Noi ne permitem a-o considera ca pe o epocală trăsătură politică.

Intre ideologia expansiunii germane, programată în „Mein Kampf” și strategia retragerii în unitate, a poporului german, d. Hitler cotește brusă, inovator.

D-sa, convins desigur de zădărnicia împrăștierea, de continua harță a nepotrivilor dintre elementele cari se interpenetrează, de motivul permanent de războire dintre statele angajate de aceste fricțiuni, a pronunțat, ca pe o irrevocabilă sentință, dorința de a readuce la sânul patriei, pe toți germanii din Europa. Această dorință, e inerentă, acțiunilor cari au condus dela zona Rhenană, la Saar, apoi la Anschluss, la desmembrarea Cehoslovaciei și până la desființarea Poloniei.

Fortificându-și unitatea, poporul german retras între limitele răspândirii sale omogene, va pune, cu mai multă autoritate, problema esențială lui revendicării: coloniile.

Șvabil și germanismul

E interesant și concludent, cum apreciază șvabilii noștri conviețuitori chemarea d-lui Hitler și mai ales cum înțeleg să reacționeze față de această problemă.

Dorința Führerului german, nu poate să nu fi încercat în sufletele consăngenilor d-sale din toate colțurile Europei, emoția unui ordin de chemare, care trece de attributele comodităților individuale, suprapunând interesul superior, german, oricăror altor orânduiri.

Dorința d-lui Hitler, e o adevărată probă de încercare a sentimentului politic, un apel riguros la veracitatea trezirii germane de pretutindeni, un examen. Nu hazardăm anticipații asupra rezultatelor lui.

Fără doar și poate, problema repatrierii șvabilor își are condițiile ei de rezolvare, specifice.

Pentru a încerca tatonarea posibilităților acestei rezolvări, ar trebui, să precizăm, în prealabil, anumite date ale acestei probleme.

Întâi, ar trebui să știm, dacă șvabilii se consideră ca făcând sau nu parte organică din germanism, deoarece istoria colonizării acestor meleaguri, ne spune, că, Banatul a fost împânzit pe atunci cu tot felul de neamuri: austriaci, germani, elvețieni, francezi, italieni și chiar spanioli. Iată un amestec de neamuri „ex toto orbe” cari, favorizați să se dezvolte sub egida austriacă, s'au omogenizat în o masă etnică specifică, sub națiunea de șvabi din Banat.

Etnicitatea șvăbească deci, nu înseamnă puritate, cu atât mai puțin o omogenitate, hai să-i zicem, rasială, germană.

Etnicitatea nu este, nu poate fi un etalon de măsură a particularismelor originare, ci, dimpotrivă, o rezultată comună a interpenetrării elementelor venite în timpuri și din spații diferite, sub același orizont spațial.

Mulți dintre șvabi poartă și astăzi, pure, nume franceze, italiene, spaniole. Mulți își dibuiesc originea prin Alsacia, Loreno, Luxemburg sau Piemont.

Conștiința politică, postbelică, a șvabilor din Banat, — mai mult, recentă lor rezurecție în spirit hitlerist, în ce echilibru se complacă, oare, cu postulatele originii?

Astăzi, când cele 200.000 de germani din Tirolul de Sud, trebuie, sub sancțiunea pierderii cetățeniei, să părăsească Italia, când, deci, se pecetluiește o atât de grandioasă, delimitare etnică între poporul german și cel italian, — pentru care „Mutterland” vor opta șvabilii noștri de origine piemonteză?

Salon de Corsete
B. SPIEGEL GHIZELA
Str. Eugen de Savoia
lângă casa de muzică Braun
Se execută bine și frumoasă
CORSETE, SUTIEVE
Modele noi

Tragedia migrației

Omul, dela fire, nu e ca o pasare călătoare. Dacă vitregiile istoriei, sau setea de aventuri l-au gonit pe tot rotogolul pământesc, idealul, totuși, a rămas același: să-și infiripeze o existență fixată de un loc.

Din o atare înrădăcinare, smulgerile, dor, turbură, îngrozesc.

Ne putem deci închipui, cu câtă durere, plătesc tirolezii, părăsirea vetrelor lor seculare. Legătura cu glia, cu tradiția bastinei, este la unii, ba la mulți atât de puternică, încât se opun, cu disperare. Prețul istoriciei transplantării însă, trebuie și este plătit.

Țările baltice, trimite la urmă, alte sute mii de nemți.

Letonia 62 mii, Estonia 96 mii, Lituania 35 mii.

În sud-estul Europei însă, numărul infiltrațiilor germane e și mai mare.

Iugoslavia are 600 mii, Ungaria 200 mii, Galizia 150 mii, iar România 750 mii.

Iugoslavia, Ungaria, Galizia, sunt limitrofe cu Germania. Repatrierea e cu atât mai posibilă.

Decât, acum câteva zile, germanii din Iugoslavia, s'au grăbit a afirma în unul din oficiile lor de acolo, că problema repatrierii lor n'a fost pusă și că n'au de gând să plece.

Tălmăcirea acestei afirmatii l-am înțeles.

Ce vor face Șvabilii noștri?

Pe plan oficial, reprezentanții politici ai Șvabilor nu pregeță, de a-și fraza loialitatea poporului lor, față de statul român, legile și așezămintele lui.

Nici nu se poate înțelege o altă atitudine. Noi, cinsind, această străduință oficială a minorității germane, ancorăm cu sufletul în masă, în popor. Încercăm a-și înțelege nouile bătăi ale inimii, sensul germanic al simțămintelor răscolite, vrem să cunoaștem, în o mărturisire, sinceră cavalerescă, parada ciorapilor albi și alți și alți semne, pe cari le retăcem, ale deșteptării șvabilor. Și am vrea să comparăm aceste accente ale deșteptării lor politice, cu vocea originilor lor bicentenare astăzi, când dorința d-lui Hitler îi recheamă la matcă și prin care au fericită ocazie a se dăruie întru totul visului lor politic, suprem, unității germane.

Sau, ezită, în dilemă. Înadevăr, e mai mult decât grea optarea pentru sau contra.

Și iată de ce, Un prieten, supus german, într'o discuție îmi spunea: „Șvabilor, le merge 90% bine în România”.

Oricum, coeficientul acestei estimări, ne măgulește, — deși în ce ne privește, șvabilor le merge de două ori mai bine, decât multor români, mai ales pe teren economic.

Să părăsească dânsii această bună-stare?

Sau își vor urmări arbonele geneologice, în latinătate?

Intrebările acestea conțin în ele o tragedie, cu adevărat shakespeare-ană: A fi sau a nu fi?!

C. MIULERCA

Emanuel Kohn
Magazin de blănerie și
BLANAR

11. Str. Ștefan cel Mare No. 7
Blănuri și piei de blană în
toate cantități, transformări
și reparațiuni prompte și etne

VILNA

Orașul care a trecut săptămânile trecute în stăpânirea Lituaniei a fost din nou greu încercat de ursita lui, care l-a urmărit din negura trecutului. Poporul înfometat s'a datat la cele mai groaznice cruzimi pentru o bucată de pâine.

Vilna a fost fondată în anul 1322. În vremurile acelea era puternică și temută. Regele ei Gediminas a bătut și-a gonit pe germani, iar după înrădărea lui cu regele Poloniei s'a extins spre Sud-Est peste Polesia și Volinia până la Kiev. În 1322 reconstrui Vilna care de atunci deveni adevărata capitală a țării. Urmașii lui continuă opera sa gonind pe tătari din Podolia și cucerind Ucraina, iar imperiul său se întindea acum, dela Marea Baltică până la Marea Neagră.

Jagellone și Vytantas erau cât pe aici să aibe un conflict armat, însă Jagellone se căsători cu Edvige regina Poloniei și se împăcăre. Așa unite, sub conducerea lituanului Jagellone, Polonia și Lituania avusă posibilitatea să învingă la Tannenberg (1410) Ordinul Teutonic, care după acea luptă sângeroasă n'a mai încercat înaintarea lui spre Nord-Est.

Un veac și jumătate mai târziu cele două popoare au luptat din nou alături contra unui alt pericol comun care de data aceasta venea din sud. Țarul Ioan al III-lea devenind stăpânul Novgorodului centru comercial cu Occidentul lăsa să i se ghicească intenția de-a cuceri țărmul Baltice. Înă numai mai târziu Ioan al IV-lea, faimosul Ivan cel Groaznic începu adevărata politică baltică. Când cuceri Narva și Tartu, când a devastat toată Livonia, când a cucerit Polock cheia comerțului din Riga și Lituania, căzu și puterea Vilnei. Polonezii și lituanii se văzură nevoiți de-a strânge relațiunile lor și astfel la 1569 au format Uniunea dela Lublin: un singur rege, un singur parlament și o singură politică externă. Și din nou cele două popoare sub regele Ștefan Bathory făcu o minune: Ivan fu gonit și constrâns să ceară pace. Pacea fu iscălită la Vilna în anul 1582, iar Lituania fu salvată. De atunci datază tragicul echivoc între cele două popoare: de atunci pentru polonii Uniunea dela Lublin n'a încetat de-a exista, iar Lituania a rămas o parte din Polonia. Pentru lituani în schimb Uniunea a fost pactul care din aliați i-a schimbat în vasali.

În veacul al XVIII, pierderea bătăliei dela Paltova de către Carol XII deschise lui Petru cel Mare drumul spre Baltică. Riga cade în 1710 în mâinile lor, apoi Rival; Livonia și Estonia în 1721, Curlandia deveni protectorat, iar în 1795 recunosc formal suveranitatea Caterinei. În decursul împărțirii Poloniei (1772—73—79) Lituania trecu întreagă în stăpânirea rusească cu excepție Memelul, care rămase Prusiei.

Până la războiul mondial țările baltice rămase sub jugul rusesc. Când la sfârșitul anului 1918 germanii evacuasă Lituania aceștia proclamară Vilna de capitală, dându-i numele de Vilnius, însă în Ianuarie 1919 guvernul lituan trebui să se retragă din fața invaziei bolșevice. Apoi rușii au trebuit să se retragă din fața polonilor și lituanilor, însă polonii au intrat primii în Vilna și n'au mai dat-o aliaților lituani. În 1920, 12 Iulie, lituanii și rușii au încheiat un tratat de pace la Moscova, prin care guvernul sovietic cedează Vilna Lituaniei. Trei zile mai târziu rușii goniră pe poloni din Vilna, dar nu cedară orașul lituanilor decât în August când la rândul lor au fost goniți de poloni.

Atunci tensiunea polonă-lituană deveni acută. În ținutul Suvalki se războiau, interveni Liga Națiunilor iar cele două guverne demilitară o frontieră provizorie numită „linia Curzon” care atribui Vilna Lituaniei. În 7 Octomvrie fu iscălit un armistițiu însă la 9 Octomvrie go-

neralul polon Leligovski ocupă orașul. Guvernul polon înlătură pe cuceritor însă nu restituie orașul cucerit. În sfârșit la 15 Martie 1923 conferința delegaților recunoscă Vilna de drept Poloniei.

Anul trecut, în Martie, guvernul polon își trimise delegații la Kaunas și reluă relațiunile diplomatice. Relațiunile fură reluate însă prăpastia dintre cele două popoare deveni parcă și mai adâncă. Restul l-am văzut cu toții în ultimile luni ale acestui an.

S'a spus că Stalin va recuceri ce Țarii au cucerit, ca a moștenit programa marilor țari de expansiune spre mare, că urmărește directivele lor. Și presupunerea se adevăre în ultimul timp. Stalin merge pe drumul lui Ivan-cel-Groaznic, Petru-cel-Mare și Caterina. Înă dacă i-a trebuit douăzeci de ani lui Petru cel Mare spre a deschide „ferestrele spre Occident”; i-a trebuit mai mult de patruzeci de ani Caterinei spre a cuceri Letonia și Lituania. Stalin a câștigat controlul total pe „Baltikum” în câteva săptămâni.

Numai fermitatea micului popor finlandez care s'e arătat gata la orice sacrificiu l-au decis pe cât se pare ași micșora pretențiunile fața de guvernul din Helsinki.

Donel Dragulescu

Banatul acum 100 ani

(Continuarea 8)

Forașesti, comună valahă în inima munților Rusca, cu 7 catolici, 277 gr. neuniți. Domn feudal e familia Winkler.

Forotic, comună valahă cu 10 catolici, 1262 gr. neuniți.

Franzdorf, comună valahă-germană, cu 263 catolici (germani) veniți din Stiria, 516 gr. neuniți.

Furdia, comuna valahă, cu 8 catolici, 747 gr. neuniți.

Furlug, comună mare valahă, cu 1 catolic, 2684 gr. neuniți.

Fizeș, comună valahă, cu 23 catolici, 2400 gr. neuniți.

Goizești, comună valahă, cu 3 catolici, 193 gr. ortodoxi. Domn feudal familia Madarassy.

Gaveșdia, comună valahă, cu 19 catolici, 1392 gr. neuniți.

Gârliște, comună valahă, cu 24 catolici, 1626 gr. neuniți.

Gladna-română, comună valahă, cu 7 cat., 742 gr. neuniți.

Garnia, comună valahă, cu 23 catolici, 1232 gr. neuniți.

Greovaț, comună valahă, cu 1506 gr. neuniți.

Groși, comună valahă, cu 3 catolici, 375 gr. neuniți.

Gruin, comună valahă, cu 772 gr. neuniți.

Hajerdorf, comună valahă, cu 399 gr. neuniți.

Harmadia, comună valahă cu 1 catolic, 392 gr. neuniți.

Hauzești, comună valahă, cu 267 gr. neuniți.

Herendest, comună valahă, cu 6 catolici, 889 gr. neuniți.

Hezereș, comună valahă, cu 9 catolici, 395 gr. neuniți.

Hodoș, comună valahă, cu 6 catolici, 692 gr. neuniți.

Homoșdia, comună valahă, cu 201 gr. neuniți.

Honoris, comună valahă, cu 4 catolici, 718 gr. neuniți.

Jam, comună valahă, la hotarul spre jud. Timiș, cu 6 catolici, 1136 gr. neuniți.

Jabalcea, comună croată, cu 479 catolici, 16 gr. neuniți.

Ierșnic, comună valahă, cu 5 catolici, 278 gr. neuniți.

Galeria marilor dispăruți

Dr. Alexandru Mocsonyi

1841—1909

La 2 Aprilie c. s'au împlinit 30 de ani dela moartea lui, iar la 4 Noembrie 1941 se împlinesc 100 de ani dela nașterea „celui mai mare cugetător pe care l-am avut noi românii” cum l-a caracterizat regretatul Dr. Valeriu Braniște, în una din lucrările sale.

În șirele de mai jos nu încercăm să dăm o biografie a marelui dispărut, căci aceasta e prez. bine cunoscută din diferitele biografii apărute încă în viață fiind, iar altele după moartea lui, ci voim a prezenta numai o bibliografie a acestora.

La anul 1901 a apărut o scurtă biografie a lui Alexandru Mocsonyi în Almanahul societății „Petru Maior” dela universitatea din Budapesta. Cerându-se atunci lui Alexandru Mocsonyi și alte date biografice, dânsul a făcut observația, că „pentru cei încă în viață, e de ajuns...” O altă biografie suscită găsim în anuarul „Societății pentru crearea unui fond de teatru român”, iar după moartea lui, a publicat o scurtă biografie a lui Alexandru Mocsonyi la finea vol. VIII a „Cărții de aur”, d. Teodor V. Păcățianu.

La anul 1910, deci la scurt timp după moartea lui Alexandru Mocsonyi, regretatul Dr. Valeriu Braniște publică în ale sale „Pagini Reslețe” un bogat „material biografic”, cum numește autorul lor cele 228 pagini dela sfârșitul operei sale. Cei cari au scris mai târziu viața lui Alexandru Mocsonyi s'au folosit îndeajuns de aceste date biografice, cari s'ar conveni să apară într'un volum separat, cartea „Pagini Reslețe” a regretatului Dr. Valer Braniște, fiind de mult epuizată.

Mai nou la 1936 d. prof. Dr. Aurel Peteanu. în fruntea volumelor despre figurile reprezentative din galeria marilor dispăruți ai Fanatului, ni-a dat o lucrare de valoare asupra vieții lui Alexandru Mocsonyi.

Cu ocaziunea unei aniversări la măsoarele din Foeni, dl. Dimitrie Gusti a relevat date noi, iar la desvelirea bustului dela Timișoara, P. S. Andrei, episcopul Aradului și ceilalți oratori au reimprospătat date și evocări din viața marelui dispărut. Cel care scrie aceste rânduri, încă păstrează amintiri din apusul vieții lui Alexandru Mocsonyi (1901—1909).

Tot la anul 1936 a apărut o mică broșură a d-lui Dr. Cornel Corneanu despre viața lui Alexandru Mocsonyi. Cele vreo 30 de pagini cuprind o conferință a d-lui Corneanu, ținută în acel an.

E cea mai modestă carte în această materie, dar suntem de părere, că e cea mai bună din cele cari se scriese până atunci. Nici d-ta, însă, nici ceilalți biografi ai lui Alexandru Mocsonyi nu ne-au redat încă în deajuns activitate deplină pe care a desvolat-o pe teren scrisesc acest fiu luminat al bisericii noastre strămoșești.

În multe ipostasuri de nationalist, politician, parlamentar, om de o cultură superioară și filosof neîntrecut l'am cunoscut pe Alexandru Mocsonyi, posteritatea însă îi va păstra amintirea ca mare apărător al credinței noastre ortodoxe. Așteptăm pe teologul, care cercetând rapoartele congreselor și sinoadelor bisericii noastre, măcar la împlinirea preia apropiată a centenarului lui, să adune piatră pe piatră, această activitate prodigioasă. Mai amintim la acest loc Alexandru Mocsonyi, juristul, a fost frumos descris de d. jud. Dr. Ion Rusu în „Revista cercului juridic bănățean” din Timișoara.

Ultima lucrare mare asupra lui Alexandru Mocsonyi e cea a I. P. C. D. Ioc nom stavrofor Dr. Teodor Botiș rectorul p. al academiei teologice din Arad „Monografia familiei Mocioni”, apărută anul acesta în editura „Fundatăiei pentru literatură și artă Regele Carol II.” Viața lui Alexandru Mocsonyi e descrisă într-o paginile 11—375, iar la „Anexe” aflăm corespondența membrilor familiei Mocsonyi (398—434) și diferite lucrări științifice (435—473) de cele lui Alexandru Mocsonyi.

Suntem recunoscători părintelui ioc nom-stavrofor Dr. Teodor Botiș pentru această lucrare de valoare. Noi considerăm că ram cartea I. P. C. Sale ca cel de nouălea volum din „Cartea de Aur” nonagenarului Teodor V. Păcățianu, care își duce greul bătrănelor în marea lipsuri la Cluj, iar părintelui Dr. Teodor Botiș îi dorim multă sănătate, a să poată tă desăvârși opera celor „Decem libri” scriind și „Monografia familiei Babes” Dr. Ilie Gropșianu.

OCASIUNE FAVORABILĂ PENTRU PLASAMENT DE CAPITAL!

DE VĂNZARE

moșie, 72 jughere, județul Timiș sosește tren, pământ bun. Informații la Andrei Leopold, Timișoara, Str. Milano No. 13. Telefon 22—44

NICOLAE ILIEȘU.

scriitor român de limbă maghiară: Aurel Păcurariu

"Homer al veacului nostru"? — Viața romantică a acestei interesante personalități — Procesul Aurel Păcurariu contra Thomas Mann

Timișoara, 12. — La Reșița apare de patru ani sub conducerea unui infuncționar U. D. R., ziarist de vocași și umblat în Occident, d. George C. Ștefan, o gazetă săptămânală de frumusețe și tinută, intitulată „Reșița.” O gazetă de bune condee bănațene își dau seama de valoarea în paginile „Reșiței”, dezbătând probleme cari și-ar găsi locul și în alte publicații.

Liviu Jurchescu, colaborator regulat al gazetei din cetatea fierului, publică în ultimul număr apărut un articol, pe care îl documentat pe atât de entuziast încât îl prezintă drept o creație genială a unui scriitor bănățean ignorat de toată lumea dela noi.

Articolul pe care-l decernă confratele Jurchescu scriitorului Aurel Păcurariu ar putea să ne pară o exagerare. „Homer al veacului XX” se înfățișează în articolul din „Reșița.” Nu cred că d. Jurchescu să fi vrut a face o atât de risipă de apreciere asupra talentului unui scriitor român. „Homer” înseamnă aici un scriitor de genul „Homer”, ceea ce este d. Aurel Păcurariu dela Lipova.

Păcurariu contra Thomas Mann
Scriitorul s'a semnalat atenției generale acum doi ani și ceva printr'un proces de plagiat care părea tuturor de o proporție extravagantă. Necunoscutu dela Lipova acuza pe unul din titanii literaturii universale, scriitorul german Thomas Mann, că i-a furat opera.

Procesul e în curs la Tribunalul Timișoara. În acțiunea sa d. Păcurariu acuză că autorul „Muntelui fermecat” și „Buddenbrooks” a utilizat în trilogia sa biblică, în special în volumele „Junge Joseph” și „Joseph in Aegypten”, ideile și chiar pasajii întregi din „Faraonul”, operă scrisă de d. Păcurariu.

Procesul în acțiune și felul în care d. Păcurariu a ajuns în posesia manuscrisului scriitorului dela Lipova. Cum d. Păcurariu a fost filmat, d. Păcurariu a improcusiat și societatea U. F. A. din cauza daune materiale astronomice. Procesele sunt firește infime pentru d. Păcurariu. Chiar și dacă așezările textelor incriminate ar fi mai multe decât sunt, un proces de acest gen este greu de câștigat. Proprietatea artistică nu e suficient de garantată de lege.

Freiwiliger Păcurariu și fata generalului Baron v. Walburg
Prin urmare câte ceva despre d. Păcurariu, cu care am stat de vorbă chiar cu ocazia procesului, însă nu pot să spun decât că este un bărbat român de viață sașă, pe care o căsoară tocmai d. Liviu Jurchescu.

Un poetului, văduva unui antreprenor de cale ferată, își crește copiii la Bănești, acum 20 de ani, fiind chibzuit și elevi „în vipt”. D. Jurchescu a fost unul din acești elevi. Așa a cunoscut familia Păcurariu. Cel mai mare din familia Păcurariu, cel mai mare din scriitorilor de mai târziu, a fost un scriitor de izbucnirea războiului montat la Budapesta, unde începuse studiile de medicină. Fiind elev caporal, cu garanta în Salzburg, a fost invitat, după război, la masa generalului Baron von Walburg, rudă cu familia Păcurariu.

Baronul avea o fată, de 16 ani, o blondă înmănușată de frumoasă...
„Aurel, te kis olaj”
Aurel, micule valah”, așa începeau scrisorile de dragoste ale tinerei baronesse către elevul teterist Păcurariu. Dar scriitorii aristocrației nu putea admite că un scriitor român de zestre de sărăcie, când a plecat după valahul Baron pe natul de moarte n'a vrut să-și ia copilul.

După războiul d. Aurel Păcurariu a trecut în armata română apoi, demobilizat, a căutat o pâine pentru familia sa: a avut de acum și un copil... A găsit o bucățică, mică de tot. Azi e secretarul Liceului Comercial din Lipova și trăiește literalmente în auzerie.

„Visul Faraonului”
De vr'o două decenii s'a apucat să scrie opera sa literară de proporții grandioase. „Visul Faraonului.” Un critic a calificat-o de capo d'operă. Lucrarea are un păcat, pe care-l admite însuși d. Liviu Jurchescu, că e scrisă în limba maghiară, limbă pe care d. Păcurariu o cunoaște mai perfect decât cea maternă. Dar eu îi găsec un al doilea păcat, mai mare. Autorul disprețuiește gustul contemporan al publicului cititor, căruia nu-i face nici o concesie. „Faraon Alma” cuprinde 2500 de pagini de versuri în metru antic!...

Un volum de 1152 pagini este tipărit și l-am avut în mână. Restul așteaptă editorului, ca și alte scrieri în proză și versuri ale autorului.

Dar „Ungurii nu se ocupă de el pentru că e valah, Românii îl ignoră pentru că... e „maghiarizat”... dintr'o vină care e a istoriei” — constată d. Liviu Jurchescu. D-sa propune o soluție de reparație. Scriitorii bănățeni să ia contact cu Păcurariu și să-l aducă în legătură cu forurile literare și cu autoritățile capabile să facă ceva pentru el.

Iată încheierea articolului d-lui Liviu Jurchescu:

„Accentuăm, Păcurariu poate că este pentru cultura universală cât un Dante, Shakespeare, Goethe, Beethoven sau Wagner. Și deși, literar se exprimă în altă limbă decât cea maternă, el nu este mai puțin un produs al poporului român, o energie românească, oglindind o dramă a asuprii noastre, de care e nedrept să-l facem răspunzător pe el.”

Dacă rândurile din „Reșița” și cele de față ar putea repara o nedreptate a soartei, ne-am făcut datoria. Scriitorii bănățeni au cuvântul.

Nic. Ivan

Sănătos îngrijit:

D. Rajuel M. Atias, București, Str. G. Cantacuzino 17:

„... Sufeream la piciorul stâng de cca 18 luni. Chiar după diferite tratamente medicale și medicamente, durerea s'a menținut totus. Din întâmplare venind la niște rude în Timișoara, mi s'a recomandat să fac împachetări de nămol la Băile Neptun. Unde până acum umblasem mereu cu baston, căci nu puteam călca bine cu piciorul, la a 6-a bae am renunțat la baston și după o scurtă pauză am început a doua serie de 6 băi. — Acum mă simt complet vindecat și recomand tuturor, în special celor cari suferă de dureri în diferite părți ale corpului să urmeze cu încredere împachetările de nămol. În timpul ședințelor stăteam de vorbă cu alți vizitatori suferinzi de dureri de sale, de brațe, de picioare și toți se tratau cu nămol după prescripția medicală. Afară de nămol am văzut făcându-se băi de pucoasă, băi de acid carbonic, etc. Cât mă privește pe mine, eu sunt complet mulțumit.”

Numai cei ce au fost aici.
Nu le pot adevări!
Nu pe alții să n'rebați,
și Băile Neptun vizitați!

Băile Neptun Timișoara

Suprimarea speculei și stăvilirea valului de scumpele

Cauzele care au dus la scumpirea vieții. Lipsa materiilor prime. Uneltele agricole fără preț. Speculatorii au acaparat mărfurile. Măsuri cari se impun

Ancheta d-lui Ing. Liviu Faur, Inspector general din ministerul Economiei Naționale

Timișoara, 12. — În urma hotărârii luate de guvernul Majestații Sale Regelui Carol al II-lea, de a suprima orice specula și de a stăvilii, prin sancțiuni severe, valul de scumpele ce s'a abătut pe piața orașului nostru și întreg ținutul, autoritățile locale au căutat să vadă de unde provine scumpețea și cine sunt profitorii. S'a constatat pretutindeni, că anumiți comercianți au urcat prețul la toate mărfurile în mod îngrozitor. Toate articolele au suferit o urcare extraordinară la prețuri, mai ales articolele industriale, pe când cele agricole au rămas cu același preț. Nu se știa precis care e adevărata situație. Și din acest motiv a fost nevoie de o anchetă minuțioasă și făcută de către cei mai competenți oameni.

FABRICILE NU AU MATERII PRIME

D. Ing. Liviu Faur, Inspector general, șeful Serviciului exterior al ministerului Economiei Naționale de pe lângă ținutul Timiș, fiind prima autoritate care trebuia să se sesizeze de starea lucrurilor, a făcut o severă anchetă la fabricile de textile de pe reze ținutului Timiș, pedinte de Reg. VIII-a industrială—Timișoara și Reg. XI-a industrială—Arad, Domnia-sa a constatat, că situația dela aceste întreprinderi este foarte critică.

Pe lângă alte neajunsuri, fabricile de textile nu au materii prime și dacă nu vor primi stocurile necesare într'un timp de 4-6 săptămâni, vor fi nevoite să sisteze lucrul.

Chiar dacă se vor primi materii prime, criza tot nu se va înlătura, ci numai se va amâna, deoarece filaturile de bumbac și cele de lână a căror produse nu sunt maximalizate, scumpesc firele și speculează într'un mod nemaipomenit această situație. Până azi, firele de bumbac și lână s'au scumpit cu cca 80%—100%.

DATORII LA FABRICILE DIN STRĂINĂTATE

Cu ocazia acestei anchete, d. Ing. Faur a mai constatat, că unele fabrici de textile din ținutul nostru, au datorii la fabricile din străinătate, pentru materiile prime furnizate la timpul său. Afară de fabrica „Dop” S. A. R., din Arad, care e datoare, mai este și fabrica „Neumann” tot din Arad, care are o datorie la firma „Jacob Berhrens” & „Sons Bradford”, din Anglia, dela data de 17 Mai 1938. Suma respectivă a fost depusă la Banca Națională a României. Oficiul de Control și Devizelor, sub chitanța Nr. 58378/1939. Până nu se plătește această datorie, fabrica nu mai primescete materiile prime.

D. Ing. Faur a rugat pe Excelența Sa d. d. Alexandru Marta, Residentul Re-

gal al ținutului Timiș, să intervină pe lângă guvernatorul B. N. R., d. ministru Mitiță Constantinescu, să dispună ca plățile efectuate de către fabrici pentru transferările efectuate în străinătate, acum un an și ceva, să fie achitate, deoarece sunt o mulțime de întreprinderi care de zeci de ani cumpără materii prime dela diferite fabrici din străinătate, cari și azi în condițiuni normale, le-ar furniza, dacă ar fi primit banii până acuma, dar în lipsa devizelor nu se mai pot da astfel de materii.

PREȚURI DE DIRECTIVA...

Ori ce măsuri s'ar lua pentru estinierea traiului, nu vor avea rezultatul dorit, până când nu se vor maximaliza materiile prime ale fabricilor și nu se vor fixa — nu prețuri maxime — ci prețuri de direcție, pentru produsele industriale, fiindcă toată scumpirea vieții de aici pornește.

Toate alimentele și articolele de primă necesitate nu s'au scumprit, pânăce nu s'au urcat prețurile la produsele fabricilor. Încevând de astă primăvară, aceste produse s'au scumpit succesiv, iar din toamna aceasta, scumpirea a devenit mai rapidă și mai accentuată, până când produsele agricole și de primă necesitate nu s'au urcat, sau numai foarte puțin și alte deloc, în proporția cu scumpirea produselor industriale.

Altădată scumpirea produselor industriale se motiva cu urcarea prețului la alimente și cu majorarea lefurilor la funcționari și muncitori. Acuma însă, alimentele nu s'au scumpit prea mult, iar lefurile angajaților nu s'au mărit deloc. Totuși, prețul acestor produse s'a urcat cu 25%—35%.

SPECULATORII AU ACAPARAT MĂRFURILE...

Fabricanții spun că nu ei sunt de vină, întrucât nu fabricile urcă prețurile la materiile prime, ci ele au fost și sunt speculate. Sunt anumiți speculatori, care nu fac altceva decât acaparează în stocuri mari toate materiile de primă necesitate: lână, bumbacul brut, firele de bumbac, pielea, lemnele, produsele chimice, făina, etc. Acești speculatori dictează azi prețurile pe care le vor, iar industriașii trebuie să le accepte. Firul de bumbac costă azi 320—350 ker. La intervenția guvernului, să nu concedieze muncitorii și să lucreze mai departe, fabricile respectă aceste măsuri, acceptând prețul speculatorilor în lipsa controlului și maximalizării.

CE MĂSURI SE IMPUN

În urma celor constatate, în zadar se vor scade cu forța și prin maximalizare prețurile produselor agricole. Producătorii nu le vor putea accepta, de vreme ce ei cumpără cu prețul urcat toate lucrurile de primă necesitate: ghetete, stofa, pâna și altele, fiind speculați și defuiți fără milă. Ar fi prea mare nedreptate să se ia această măsură față de agricultori.

Trebuie deci luate măsuri drasice împotriva celor ce speculează materiile prime. Aceste materii să fie maximalizate, chiar și sequestrate și să se împartă de către autorități, în mod egal, fabricilor, după importanța și capacitatea lor.

Tot așa ar trebui controlate și maximalizate prețurile tuturor materiilor prime, care se vor importa.

Numai în moduri acesta, ajungând la o estiniere rațională a produselor industriale, se va putea just reduce și prețul produselor agricole, rezolvându-se astfel problema estinierei traiului.

L. L. G.

Brichele COROANA Semicox

Cel mai bun și cel mai estin combustibil

pentru calorifere, sobe de teracotă și de fier, etc.

Se vinde la depozitari de lemne de loc și de cărbuni.

Pentru informațiuni adresați-Vă la **Reprezentanta generală a "OC. „PETROȘANI” S. A. R.**

Cornel Cinhița

TIMIȘOARA IV, Str. Mircea Vodă No. 8.

TELEFON 24-45

Chinezii și voievozii în Banat

Astăzi, după câteva sute de ani, ne este aproape cu neputință să reconstituim în întregime viața eroicelor vremuri românești, cu chinezii și voievozii lor, încadrați veridic, cu toate atribuțiile demnității lor în mediul sătesc de viață curat românească a veacurilor XIII și XIV,* pe întinsul plaiurilor bănățene. Diplomele cancelarilor regale ungurești singurele izvoare, sunt foarte zgărcite și nu ne informează decât extrem de vag și fragmentar în privința autorității exercitate de acești fruntași ai vieții românești, singurii în mâna cărora concentrează toată puterea, dar cari au și toată răspunderea acestei vieți în fața lui Dumnezeu.

Adunând cu grijă fărâmele risipite, vom încerca să schițăm măcar în linii mari demnitatea impunătoare a chinezului de odinioară.

Se pare că orânduirea demnității chinezilor s'a făcut într-o vreme când preocupările maghiare nu se îndreptaseră încă spre acesta părți, căci în diplome abia se menționează vr'un caz de instituire de chinezii, avem deci motive temeinice să presupunem că așezarea chinezilor s'a făcut în atmosfera și sub ocrotirea românească a pravilelor țării Severinului, despre ale cărei hotare străvechi am vorbit într'un articol precedent, indicându-le și în harta anexată la articolul respectiv. Presupunerea ne apare cu atât mai indicată, cu cât demnitatea chinezilor este creditară, ca constituind un privilegiu de care nu poate fi deposedată respectiva familie.¹⁾ Nu se cunoaște cel puțin nici un caz de acest fel, știm dimpotrivă că nepoții și strănepoții acelorași familii duc mai departe vrednicia pe care s'au împărtășit odinioară străbunicii lor. Se formează în acest chip numeroase dinastii de chinezii, ca acele de Mătnic, Măcincaș, Bizărea, Fia, Gârliște etc., dintre care unele sunt reprezentate și în demnitatea băniei Severinului (Ștefan Mătniceanu este ban la 1468 împreună cu Mihai, Mihai Ciorna sau Ciornei deține bănia mai mulți ani de rând, când cu fratele său Balos, când cu Pătru Danciu, etc.²⁾, una din cele mai multe în Ungaria feudală de odinioară.

Chinezii au drept de a judeca toate pricinile, afară de tâlhării, jafuri și punere de foc, rezervate scaunului de judecată din Sebeș, singurul pentru toate cele opt districte.³⁾ În scaunul de judecată însă tot ei sunt membri, mai târziu împreună cu nobilii (tot chinezii și aceștia, însă inobilați din motive politice, pentru a slăbi puterea instituției chineziare și a produce desbinări între popor și conducătorii săi firești, — n.a.). Ei sunt membrii adunărilor districtuale și interdistrictuale, un fel de mici parlamente prezidate de banii Severinului și uneori chiar de rege.⁴⁾ În această calitate ei judecă, emit diplome și corectează și îndreaptă diplome regale împreună cu nobilii.⁵⁾ În aceste adunări se judecă pricini de mai mare importanță, precum diferende între chinezii, sau cu orașele câteodată sunt convocați chinezii din toate districtele, ca bunăoară în 1451, când Huniade ordonă, în calitate de guvernator al țării, tuturor crâinicilor (Pesy îi numește în mod tendențios solgarbirii) să convoace pe chinezii din cele șapte scaune (septem redes valach.) ai provinciei pe o zi anunțată de mai înainte prin publicări în târguri și orașe, pentru a cerceta dacă are sau nu drept de proprietate Mihai Ciorna (sau Ciornea) și fratele său Balos asupra cetății Drencova.⁶⁾ Altădată se întrunesc numai chinezii din trei, sau patru districte, astfel d. e. banul Losonczy cheamă în 1422 chinezii și nobilii din distr. Sebeș, Lugoj, Caran și Comiat să judece reclamația locuitorilor Caranului (nu Cavaran, cum am văzut confundându-se cele două localități) împotriva chinezilor mătniceni.

Chinezii sunt și căpetenii militare, ei fiind obligați d. e. să ia parte cu un număr de oșteni (cum una lancea... continuarea nu se cunoaște, diploma fiind ruptă), oridecătorei regele Ungariei s'ar război spre săsarit. Ei veghează ca să fie respectate privilegiile românești de toată lumea, neexcepționând nici pe regele și nu odată se întâmplă ca un chinez român să se ridice în văzul lumii întregi, pentru a se opune cu toată toatărărea unei donații, sau vr'unei instaurări fidele a cutărui nemeș ungar în proprietate. Astfel am văzut cazul chinezului Ion

din Valea sau Vaia, tot așa și cazul fiilor lui Socol, care-l opresc pe regele Ludovic de a dona meșterului Ion Beșeneu Valea Secașului.⁸⁾

Satele din districte privilegiate sunt libere, la început,⁹⁾ ceea ce înseamnă că ele nu constituie proprietatea vr'unui particular (chinezii însăși le administrează numai,¹⁰⁾ stăpânii. După uzul chinezilor,¹¹⁾ ele sunt proprietate ocroana, adică posesiuni regale. Sub ocrotirea părintească a chinezului, primus inter paras, satele se înmulțesc văzând cu ochii (numai în districtul Sebeș sunt pe la mijlocul veacului al XV-lea peste 80 sate, unele considerabile), starea lor economică e dintre cele mai înfloritoare. Chinezul fiind cel dintâi în toate privințele. Această situație îi permite să-și asocieze la chinezat un frate, o rudă și chiar un prieten.¹²⁾ Ba dacă împrejurările i-o dictează, el putea să se despărț de chinezatul său, trecându-l altora pentru totdeauna, privilegiile nu-l opreau.

Dat fiind faptul că chinezul nu stăpânea cu titlu de proprietate chinezatul, este firesc ca el să fi avut dreptul la oarecare remunerație după demnitatea sa. Patr. Drăgălina afirmă că ei se bucurau în afară de cele două sesii, și de locuri (de moară, păduri, livezi și moșii.¹³⁾ Probabil, să aibă drept și la parte din dijma încasată și vârsată spanilor, sau castellanilor din cetățile Iliidia, Bărzava, Sebeș, Meadia, etc. De altă parte chinezul e obligat să prestea și el anumite dijme (imprejurare care nu favorizează ipoteza existenței unei nobilimii române până către mijlocul veacului XIV., chinezii fiind singurii fruntași ai neamului nostru aici, în Banat). Într'unul din articolele cu titlu de mai sus, am citat câteva cazuri din care se vede raportul chinezilor față de cetățile regale.

În conformitate cu dispozițiile cuprinse în privilegii, chinezii sunt și ei judecabili, judecarea și pedepsirea lor nu se poate face însă decât de adunarea chinezilor, prezidată de banul lor. Cazuri de acestea sunt extrem de rare, ceea ce pare să probeze un înalt simț al răspunderii la chinezii români. Acestui factor trebuie să-i atribuiau și condițiile excepționale de siguranță publică în districte până către sfârșitul veacului XV. și chiar mai târziu. Procesele din acest timp privesc în majoritatea cazurilor raportul dintre proprietari, improprietărirea în masă a chinezilor schimbând odată cu inobilirea acestora, și apucăturile lor simple și patriarhale, sub influența exemplelor servite de nobilimea maghiară brutală,

Colțul bisericii

Dumineca

„De unde vin războaiele și certurile între voi? Oare nu din poftele care se frământă în trupurile voastre? Voi cereți și nu primiți, pentru că rău cereți.”

Iacob, 4. 1—3.

Binefacerea divină pe care noi nu știm să o apriem indestul și nici să-i acordăm însemnătatea și atențiunea ce i-se cuvine, dacă s'ar prețui, desigur că lumea ar fi alta, mai bună, mai fericită, mai puțin nervoasă și iritată.

În ce fel se slujește omul de darurile divine? La ce e bună sălășluirea lui în mijlocul acestui atelier nemărginit al universului? Ce-i incumbă să facă cu viața făptura aceasta, a cărei urică ocupație este viața în cel mai larg înțeles al cuvântului? Se coboară ea oare în această arenă numai ca să se exercite și ca să se desvolte într'un scop curat personal, fără ca operele sale să aibă un rezultat, care să depășească propria existență? Nu este ea aici mai mult pentru niste scopuri superioare, eului său egoist? Un instrument special, al unei opere generale? Un lucrător vremelnic, menit să piară la capătul zilelor sale, după ce va fi contribuit la opera comună, fără să pretindă nici un preț pentru munca sa?

Omul, servitor liber al colectivității umane, el are îndatorirea să lucreze în

lacomă, hrăpărească și turbulentă. Răpiri de iobagi, jăfuiri, siluiri, abaterea cursului apelor (a lua cumva apa dela moara, sau a mână apa la moara sa), agresiuni brutale asupra familiilor rivale ș. a. erau la ordinea zilei în sânul acestei nobilimii¹⁴⁾ și nu trece prea mult până când îi vedem și pe Români noștri molipsiți. Deosebirea între stările din satele românești de sub oblăduirea chinezilor români și între cea a sateilor din Ungaria, înfățișată în chip cât se poate de obiectiv în cartea: *A jobbágy-ság története Magyarországon*, de Nagy Sándor, este cea dintre raiu și iad!

Investiți cu puteri discreționare în chinezatul său, care avea uneori întinderi considerabile, cuprinzând mai multe sate (așa chinezii români Gheorghe și Banaduc din Vaia au în 1377 sub ocrotirea lor 108 fumuri de iobagi. — număr foarte mare pentru acea vreme! — biserică de piatră și lemn, cu un teritor în întindere de 11½ pluguri (aratrum) ogor, 4 pluguri de pădure și 1 plug livadă, în total cam 3000 hectare¹⁵⁾, neavând a se teme că va fi scos din demnitatea sa și înlocuit vr'odată, deținând în mâna sa puterea militară, administrativă și judecătorească, bucurându-se de o stare materială înfloritoare în majoritatea cazurilor, chinezul român al veacurilor XIII—XIV și într'o măsură oarecare și XV, ne apare ca un mic autocrat, în stare să ocrotească și să apere pe cei găsiți sub oblăduirea sa. Fără el cu greu ne-am putea închipui situația preoților noastre, urmărită până în pânzele albe de intoleranța religioasă a unui Ludovic, numit cel Mare de ai săi, de un Sigismund, care cere să fie prinși preoți schismatici ori unde ar fi găsiți și aduși împreună cu soțiile și copiii lor în fața spanilor. Preoții români se bucură de ocrotirea chinezilor, cum reiese și din dracunica diplomă din 7 Dec. 1428 a lui Sigismund, prin care li se interzice chinezilor și nemeșilor români să țină și să ocrotească preoți schismatici pe proprietățile lor, sub amenințarea de a li se confiscă bunurile.¹⁶⁾

Cât de mare a fost trecerea unora dintre chinezii, reiese și din faptul că d. e. familia Mătnic, deși între timp dăduse și doi bani de Severin, cum văzăm mai înainte, ea nu și părăsise totuși legea decât abia în 1497. În acest an anume își cere Anghelina (Angalita), văduva fostului ban Ștefan, a ficei sale Dorotea și a celor doi fii ai acesteia, Nicolae și Pătru în confraternitatea catolică.¹⁷⁾

Atitudinea dărză, necruțătoare a chinezilor îl invită peste măsură pe orgoliosul ange-

rin Ludovic, de aceea ori de câte ori i se oferă prilej, îi face să simtă regala sa față de el. Astfel chinezii din districtul Sebeș sunt obligați să supoarte de trei ori cheltuielile făcute cu întreținerea unei suite numeroase. Mai întâi când trece ei în Bulgaria, apoi ca prilejul venirii la Buda a împăratului D. Paleologul, însoțit de voevodul Dionisie, fiul lui Lațcu. Din porunca regelui, sunt ospătați împărătește de chinezii români ca și cum ar fi vrut să-i săcătuiască, în acelaș an îi mai supune la o cheltuială, oferindu-se, probabil în Sebeș sau în Mehadia, când își petrece împărătescul ospete până la Orșova. Trei ani au trecut și bietii chinezii români încă se mai remintau de datorită contractate ca să satisfacă orgoliul angaj. Ba dela această dată îi mai constrânge să slujească de câte două ori pe an în tabără și să contribuie în plus și la acoperirea cheltuielilor de război.¹⁸⁾

Cătră mijlocul veacului XIV. vânturile necunoscute prind a sufla pe plaiurile bănățene. Donațiile făcute străinilor (ungurilor) în districte se înmulțesc în ciuda rezistenței îndărjite opuse de chinezii. Amenințări și situații lor materială, ei fac sfârșit și rate ca să le facă imposibilă rămânerea nepoștiților, îi calcă, le alungă iobagii, le răpesc vitele etc. etc. (vezi procesele intentate de Hunfy, banul bulgăresc, introdus prin contrabandă și fraudă în posesiunea Valei și unul dintre cei mai urgisi străini, împotriva chinezilor români în Pesty Fr. Krasso vm. története). Totul e degeaba însă, campania maghiară era doar premeditată și atunci chinezii apucă în chip fatal cealaltă cale, mai comodă și mai fructuoasă din punctul de vedere al intereselor lor personale, însă dezastruoasă în urmările pentru neam. Chinezii își pleacă cerbicele învâț să se indoiasc din șele, iar donații prind a curge și pentru ei; chinezul împrietărit și inobilat, încetează însă de această clipă să fie ocrotitorul și apărătorul fraților săi, el se înfrățește de acum asupra pritorii și exploatorii acestora, cu a căror interese se identifică interesele sale. Nu mai este decât chestie de timp ca războiul nicii Români, cari au fost odinioară chinezii să îngroașe rândurile nobilimii maghiare răsărind ca baroni Iosika, Fiat, Gericska, Kendefy, grofi Mailat etc.

NIC. TOMICU

* Veacul XV nu mai putând conta pe ocrotirea, din pricina procesului de transformare în nemeși a chinezilor. — N. A.

1) Patr. Drăgălina: Istoria Ban. de Severin, I. p. 143; 2) Pesty Fr. A szörényi borság és Szörény v. megye tört. I. p. 281 urm.; 3) Pesty Fr., op. c. I. p. 388; 4) op. c. II. p. 330; 5) Dr. Turchányi Tih. Krasso Szörény v. megye tört. I. p. 365; 6) Pesty Fr., op. c. I. p. 397; 7) idem II. p. 328; 8) Pesty Fr., Krasso v. megye tört. II. p. 215—217; 9) Pesty Fr. A ször. bsg. etc. I. p. 388; 10) În diploma prin care Ludovic de A. de nează d. e. în 1369 chinezului Struza, valesul hul credincios, și fiilor săi Roman și Ladou două posesiuni regale, se spune despre cele două proprietăți că numitul chinez le-a colonizat, populat și stăpânit în numele regelui (nomine nostro regio... possessas et conservas) — Pesty Fr. Krasso vm. tört. II. p. 52; 11) Sigismund conferă lui Dionisie, fiul lui Ciuca, satul Mihăciuți, în distr. Comiat, stăpânit și până aci de el după moartea chinezilor (... guam utferur ipsi cornu progenitores more Keneziatu, hactenus tenuissent et possedissent) — Patr. Drăgălina op. c. I. p. 105; 12) V. cazul chinezului Ștefan din Prisaca la Pesty Fr. Kr. vm. tört. II. p. 115; 13) Patr. Drăgălina, op. c. I. p. 143; 14) Pesty, de obiceiul extrem de escump la vorbă când e cazul să spună o vorbă bună despre noi, vorbind de siguranța publică de pe timpul lui Matia în Ban. Sev., zice că ea în putea firea, de vreme ce se ordonă aplicarea art. VII din legea dela 1478, judiciale generalia, în comitatele Arad, Timis, Cenad, Zarand etc. nu însă și în Ban. Severinului. — Pesty Fr. op. c. II. p. 232. Se citează de asemenea cazul satului românesc Ohaba din distr. Sebeș în care nu s'au pomenit cazuri de hoție, deși e vorba de sec. XVII, cu motăvuri sălbătice în alte părți. — Pesty Fr. op. c. p. 676; 15) Turchányi, op. c.; 16) op. c. I—365; 17) Pesty Fr. op. c. II—207; 18) Turch., op. c. I, p. 212; 19) idem.

Tr. C.

INFORMAȚIUNI

Calendar

DUMINICA, 12 NOEMBRIE

— Cuviosul Părinte Ioan cel Mic, Patriarhu' Alexandriei († 619).
 — Sfântul Martin Papa.
 — Cuviosul de serviciu: Circ. I.: Götz Piața Săntă; circ. II.: Maszalts, Piața Bădca și Zeiner, Str. Ștefan cel Mare 27; circ. III.: Roxin, Piața Axente Sever; circ. IV.: Ștefan, Str. I. C. Brătianu 29.
 — Serviciul permanent: Mehala: Chioreanu; Mehala: Panajoth.

LUNI, 13 NOEMBRIE

— Cuviosul Sf. Părinte Ioan Gură de Aur și Cosmas, Episcopul Constantinopolului († 407).
 — Cuviosul Sf. Stanislau Kostka Regele Poloniei.
 — Cuviosul de serviciu: Circ. I.: Kun, Str. Ștefan cel Mare 3; circ. II.: R. Jahner, Str. Ștefan cel Mare 3; circ. III.: Maria, Bul. Carol 4; circ. IV.: Ungvary, Str. Preyer 1.
 — Serviciul permanent: Mehala: Chioreanu; Mehala: Panajoth.

PROGRAMUL CINEMATOGRAFELOR:

— Apollo și Apollo: „El și Eea”, cu Charles Farrell și Irene Dunne.
 — Apollo (fost Rivoli): „Parada tineretii”, cu J. P. Costello.
 — Apollo: „Ordin de chemare”, cu Erich von Stroheim și Mireille Balin.

Historicul zilei

— La 13 Noembrie 329 d. H. împăratul Constantin cel Mare a fondat cetatea Constantinopolului.
 — La 13 Noembrie 1594, Mihail Viteazul românesc, cât și Aron Tiranul în Iași, înfrângându-i au ucis Turcii, cari se aflau în câmp.
 — La 13 Noembrie 1805, armatele lui Napoleon au intrat glorioase în Viena, captivând pe Austriei.
 — La 13 Noembrie 1818 s'au dat mari lupte la Ghingiu între Francezii și Germanii.
 — La 14 Noembrie 1893, delegații celor două țări: Români, Sârbi și Slovaci s'au întrunit la Budapesta și au hotărât să poartă o acțiune politică comună contra Austriei maghiare.
 — La 14 Noembrie 1917 s'a dat o bătălie la Verdun.

F. C. MILOȘ

CONCURSUL NAȚIONAL AL GRAURILOR ȘI PORUMBULUI. Astăzi, în cadrul comisiei organizate de către Camera de Agricultură în sala de jos a Palatului Cultural, are loc marea concurs național al porumbului, la care vor participa producătorii lor. 188 agricultori din județul Timiș-Torontal. La solemnitatea deschiderii concursului, aranjată de d. insp. general V. Ștefan, directorul Camerei și la districțiunile premiiilor, va lua parte și Excelenta Sa Rezident Regal dr. Alexandru Marta.

SA AMANAT DIN NOU SCHIMBAREA MERSULUI TRENURILOR. S'a anunțat că schimbarea mersului trenurilor care urma să se facă încă de două luni, din cauza împrejurărilor locale, s'a amânat din nou pentru data de 10 Dec. a. c. Deci până atunci va merge pe circula ca și în prezent.

— Dela cursurile profesionale ale ucenicilor. În urma cererii breslei Alimenților din Timiș, Direcțiunea cursurilor profesionale ale ucenicilor industriali a aprobat ca ucenicul măcelari să urmeze aceste cursuri numai după aceea când s'arîndu-se la Școala Primară No. 1. S'a aprobat aprobare s'a dat pentru ca ucenicii măcelari să poată lua parte, în același timp, la tăerea vitelor.

— Dela senator Pavel Petru, președintele Camerei de agric. din Timișoara, care s'a dus în Elveția, unde fusese în calitate de membru al comisiei de cumpărare de tauri și juninci de remonță pentru județele Timiș-Torontal și Brașov.

— Dela Cercul de Recrutare Timiș-Torontal. Se aduce la cunoștință că Cercul de Recrutare Timiș-Torontal, a hotărât următoarele zile pentru prezentare la Cerc, a ofițerilor de rezervă, subofițerilor și trupa care nu au situația militară în regulă, după cum prevede comunicatul Marelui Stat Major Nr. 13, ca să se prezinte în următoarele zile, după alfabet:

10 Noemvrie 1939 cei cu litera A—B, 11 Noemvrie C—D, 13 Nov. E—F, 14 Nov. G—H, 15 Nov. I—J, 16 Nov. K, 17 Nov. L—M, 18 Nov. N—O, 20 Nov. P—R, 21 Nov. S. Sch. St. Sz, 22 Nov. T—T 23 Nov. U—V, 24 Nov. W, 25 Nov. Z.

— A încercat să se sinucidă luând 20 de tablete veronal. În ziua de 10 Noemvrie a. c. între orele 17—18 femeia Klein Elisabeta de 40 ani, domiciliată în str. Odobescu Nr. 53, a luat 20 tablete de veronal și sodă caustică, cu scopul de a se sinucide. De Salvarea fost transportată la Spitalul de Stat.

— Post vacant. La gimnaziul industrial de băieți din Baia de Criș—Hunedoara este vacantă catedra de „Materii speciale fier”. Doritorii în drept de a ocupa această catedră vor înainte cere-rile Inspectoratului școlar al ținutului Timiș.

— Moarte subită. Eri la orele 11, a încetat subit din viață inginerul Emanuel Leiphick, de 62 ani, în hotarul comunei Jimbolia, pe când se afla la o măsurătoare.

— D. avocat dr. Ilie Groșșianu și-a mutat biroul din str. Eugen de Savoya în str. Vasile Alexandri 7 (Casa „Transilvaniei”) lângă Primărie, Locuința: Str. Cantacuzino Nr. 8 (lângă Primărie II) Timișoara.

— Drul Felix Baruch medic bacteriolog, reintorcându-se, în laboratorul din Timișoara I Piața—Luther No. 1, Telefon 19—15, execută, analize de urină și sânge etc. precum și analize biohormonale de graviditate și de titrări de hormoni-șexuali feminini din urină.

— Inspectarea și cvasarea autovehiculelor. În ziua de 10 Noemvrie 1939, a început operațiunea pentru inspectarea și cvasarea autovehiculelor cu tracțiune mecanică pentru toate mașinile din orașul Timișoara. cât și județ. Comisiunea va funcționa la aeroportul cel vechiu din drumul Aradului, lângă depozitul de benzina „Distribuția”. Mașinile se vor prezenta la clasarea după urmează: 10 Noemvrie 1939 se vor prezenta vehiculele dela No. 1—200; 11. Noemvrie 201—350; 12 Noemvrie 351—450; 13 Noemvrie 451—550; 14 Noemvrie 551—650; 15 Noemvrie 651—750; 16 Noemvrie 751—850; 17 Noemvrie 851—950; 18 Noemvrie 951—1050; 19 Noemvrie 1051—1150; 20 Noemvrie 1151—2500. Tractoarele nu se vor prezenta în fața comisiei, proprietarii fiind obligați a se prezenta numai cu actele respective ale tractorului. Proprietarii ale căror mașini sunt rechiziționate, se vor prezenta cu procesul-verbal, sau bonul de rechiziție. Acei care nu se vor prezenta, în fața comisiei de inspectare la datele fixate mai sus, vor fi urmăriți și trimiși în judecata tribunalului militar și vor fi pedepsiți ca atare.

Lemne de foc
 de calitate bună și cu preț
 eftin se găsec la
 comerciantul
KLEIN
 Timișoara IV-băril 3 Telefon 29-32

**Invață și învață-ți copiii!
 Jucându-se a munci!**

cu

Războiul manual

„ILSA”

Lei 620

Războiu pt. copii „BABY” Lei 200

Instruim gratuit!

CENTRALA LANEI S. A. R.

Priviți vitrinele noastre!

Știri școlare

— Ministerul Educației Naționale, a aprobat să se plătească, începând dela 1 Iulie 1938 și definitivatelor acordate profesorilor din învățământul normal, secundar și profesional dacă aceste sume de diferență, sunt prevăzute în bugetul statului pe 1939—1940.

— Incepând dela 10 Noemvrie a. c. d-nii inspectorii generali ai învățământului secundar sub obligați să poarte uniforma Frontului Renașterii Naționale, — iar dela 20 Noemvrie a. c. această obligație se extinde și asupra d-lor inspectorii secundari și primari de toate categoriile.

— La Inspectoratul Școlar al ținutului Timiș se lucrează la compunerea taboulurilor pentru noile gradații ale învățătorilor, scadente la 1 Aprilie 1940.

— D. Vasilevici Alexandru, secretarul liceului de băieți din Deva, este transferat pe data de 1 Noemvrie a. c., în aceeași calitate la Gimnaziul Babeș, din Timișoara.

— Pentru Școala de indeletniciri practice din Ghioroc Jud. Arad, s'a înființat un post nou de maestră.

— Învățătorii concentrați, cari vor obține concedii sunt obligați a funcționa la catedră, în timpul ce trece de cinci zile.

— Ministerul Educației Naționale a dispus ca toți inspectorii și subinspectorii din învățământul primar, să se conformeze legii, neputând să mai fie directori când sunt inspectorii. Soțiile lor învățătoare deasemenea nu pot fi directoare. Se exceptează numai acei care au delegație provizorie, primind salariul dela catedră.

— Cercourile culturale organizate de către învățătorii, odată pe lună, în centrele mai importante din plasa, au fost suspendate, până la noui dispoziții.

— D. inspector general al învățământului primar Pavel Jumanca este călătorit la București la Ministerul Educației Naționale, unde se discută aplicarea legii învățământului primar, promulgată la 27 Mai 1938.

— D. inspector general al învățământului particular din ținut, Lazăr Crișan, a fost numit inspector școlar al județului Arad, pe data de 1 Noemvrie 1939, în locul d-lui Const. Dogaru, care a plecat la Școala normală superioară.

— Prin concentrarea instructorilor premilitari, majoritatea subcentrelor premilitare rămânând fără șefii respectivi ministerul a hotărât ca, învățătorii cari nu sunt concentrați să ia imediat conducerea subcentrelor premilitare ai căror șefii sunt concentrați.

— Având în vedere, că din cauza concentrărilor, nu toți candidații la posturile de maestra în învățământul supraprimar, s'au putut prezenta în zilele de 28 și 29 Septemvrie 1939, la comisiunea de numiri spre a-și alege posturi de titulari, ministerul a dispus, că toți candidații la posturile de maestra în învățământul supraprimar, care nu s'au putut prezenta la alegerea locurilor în zilele de 28 și 29 Septemvrie, pot fi numiți titulari și după data de mai sus, în posturi vacante, ocupate de suplinitori sau libere, dacă fac dovadă că au fost concentrați în acest timp.

Atențiune

Se pune în vedere onoraților domni și doamne, că la Deva, str. Reg. Carol II Nr. 11 s'a deschis cea mai renumită **BLĂNĂRIE EMIL BARNA**, care servește clientela cu mărfuri de I. calitate și pe lângă cele mai reduse prețuri.

Trei amenzi de câte 30.000 lei pentru speculanții din Arad

Timișoara, 12. — Comisia ținutală pentru reprimarea speculei a dat avis pentru amendarea măcelarului Herman Heiselei din Arad cu 30.000 lei pentru faptul că a vîndut untura peste prețul maximal.

De asemenea a dat avis pentru amendarea cu câte 30.000 lei a măcelarilor Andrei Eibenschütz și Andrei Grünwald din Arad, cari au sustras dela vinzare untura pe care o aveau în depozit.

Citiți și răspândiți ziarul „DACIA”

— DOAMNELOR! Voiți să Vă imbrăcați eftin și elegant? Vizitați salonul de Mode „ORIGINAL” I., Str. Gh. Lazar 4, etaj, III, Lift în curte. Telefon 39—45. Lucrăm și pe rate.

Sobe, mașini de gătit, moderne
 de culoare albă și neagră,
 smălțuite și cu flori se
 pot cumpăra leftin la
Junginger
 Timișoara II. Str. Timocului 1.

ULTIMA ORA

Italia serbează a 70-a aniversare a regelui împărat Victor Emanuel

Roma, 12 (Rador). — Toată Italia sărbătorește azi a 70-a aniversare a regelui împărat Victor Emanuel 3, care în patruzeci de ani de domnie a știut să conducă soarta țării sale cu simțul real al destinelor rezervate unei mari națiuni. Puțini regi au putut să domnească timp atât de îndelungat și fericit. Acesta este cazul și a reginei Wilhelmina a Olandei. Sub domnia regelui său, care a binemeritat numele de regele-soldat și regele-victorios, Italia a realizat unitatea națională, pacea socială și a ajuns la rangul necontestat de mare putere. Cu concursul său, Ducele a putut să asigure destinul Italiei realizând imperiul. Coroana Albaniei s'a alipit la coroana Italiei. Cuceririle s'au realizat pe baza principiului roman de justiție, internat sub domnia sa. Italia a învins în toate bătăliile pe care le-a dat în războaiele din Libia, în Africa Orientală și în Spania.

CANCELARUL HITLER a asistat la funeraliile naționale ale victimelor atentatului dela 8 Noembrie

München, 12 (Rador). — Până azi dimineața populația a putut defila prin fața sicriilor în care se află rămășițele pământești ale victimelor atentatului.

BÜRGERBRAUKELLER DUPĂ EXPLOZIA BOMBELOR

München, 12 (Rador). — D. N. B. descrie în modul următor, sala lui Bürgerbräukeller, devastată de explozie:

Sala cea mare este un dreptunghi. În mijlocul zidului dela Est se găsește un stâlp, pe care se sprijină brațele de fer ce suportă nu numai plafonul, dar și întreaga zidărie. Ca și în anii precedenți, estrada Führerului era așezată lângă acest stâlp. Explozia s'a produs în acest loc, aruncând în aer tot plafonul.

Dărâmurile acoperă totul. Acolo unde și-a ținut Führerul discursul, suporturile de fer și grinzile acoperă tribuna. Peste tot domnește un haos indescriptibil. Dacă mașina infernală ar fi explodat în timpul discursului, când toată lumea se îngrămădea în jurul Führerului, numărul morților și al răniților ar fi fost foarte mare. În timpul exploziei se mai găseau în sală vreo 180 de persoane. În sală și în curte se pot vedea numeroase mese și scaune în tândări.

CERCURILE FRANCEZE VORBESC DE O ACȚIUNE A "FRONTULUI ROȘU" — ADVERSAR AL NAȚIONAL- SOCIALISMULUI

Paris, 12 (Rador). — Havas: Atentatul dela München continuă să dea naștere la Paris, ca și în alte capitale, la numeroase ipoteze. Dat fiind că nu există decât amănunțele furnizate de serviciile germane de informație, este imposibil de făcut o alegere dintre diferitele explicații formulate.

Totuși, se reamintește în această chestiune, că în luna August au fost arestate la Danzig peste o mie de persoane acuzate de complot. Cincisute dintre ele făceau parte din ceea ce se numește în Germania „Frontul roșu”, care grupează pe toți adversarii național-socialismului, hotărâți să acționeze. Din cei cinci sute membri ai frontului roșu, trei sute erau înscrși în partidul național-socialist. S'au găsit atunci la ei cantități importante de explozibile.

Germania pregătește o violentă acțiune împotriva Angliei

După o lună de liniște completă ieri s'a dat
din nou alarma la Paris

Paris, 12 (Rador). — Comunicatul oficial francez din seara de 10 Noembrie: Două atacuri locale inamice, după ce au înaintat puțin, s'au retras sub focurile infanteriei și artileriei noastre. Activitatea a celor două aviații.

În a doua jumătate a lunii Octomvrie, marina franceză a oprit 30.000 tone de mărfuri destinate Germaniei. Cantitatea de material confiscat în primele 9 săptămâni de război de către controlul francez al contrabandei trece de 200.000 tone.

VAS DE RĂZBOIU ENGLEZ SOCOTIT PERDUT

Londra, 12 (Rador). — Ministerul marinei de războiu anunță că nu se mai știe de multă vreme nimic, despre vasul auxiliar de război „Rajthern Rover”, astfel că el trebuie socotit pierdut.

Amiralitatea publică și o listă de 4 ofițeri și 23 marinari din echipajul acestui vas, considerați ca pierduți.

AVION ENGLEZ A ATERIZAT FORȚAT ÎN BELGIA

Bruxelles, 12 (Rador). — Un avion englez a aterizat Vineri în regiunea Courtrai, în apropierea de frontiera franceză. Membrii echipajului au fost internați.

ALARMA LA PARIS

Paris, 12 (Rador). — LA ORA 4.45 ÎN NOAPTEA DE VINERI SPRE SÂMBĂȚĂ, PARIZIENII AU FOST DEȘTEPTAȚI DE SIRENELE PE CARE NU LE MAI AUZISERA DE PEȘTE O LUNĂ.

ÎN CEA MAI DEPLINĂ ORDINE, LOCUITORII PARISULUI S'AU ÎNDREPTAT SPRE ADAPOSTURILE ANTIAERIENE. ÎNCETAREA ALARMEI A FOST DATA LA ORA 6 DIMINEAȚĂ.

COMUNICAT FRANCEZ

Paris, 12 (Rador). — Comunicatul oficial francez, din dimineața zilei de 11 Noembrie anunță:

Activitatea redusă, pe front în cursul nopții.

COMUNICATUL GERMAN

Berlin, 12 (Rador). — Comandamentul suprem al armatei germane co-

munică:

În Vest slabă activitate a trupelor ecclerori și a artileriei. Un balon captiv francez a fost doborât la Colmar de un avion german de vânătoare.

REMORCHER OLANDEZ PE RIN ÎN BATAIA FOCURILOR FRANCEZE

Berlin, 12 (Rador). — Agenția DNB comunică: Remorcherul olandez „Bernardo” având pe bord un echipaj de șase oameni s'a îndreptat la 4 Noembrie pe Rin în sus, pentru a lua din Kehl două șleperi olandeze. Trupele germane fuseseră înștiințate despre această trecere și primiseră instrucțiuni să nu tragă asupra vapoarelor care au arborat drapelul olandez. Francezii cari fuseseră probabil înștiințați și ei, au tras la Lauterburg asupra lui, obligându-l să intre în port. Echipajul a fost apoi transportat în automobile și sub pază militară la Mothlen.

SE PREGĂTEȘTE ATACUL ÎMPOTRIVA ANGLIEI

Berna, 12 (Rador). — Într'un ton foarte apropiat se așteaptă o acțiune germană împotriva Angliei. Într'adevar, violentele atacuri desfășurate în contra Angliei, din ziua atentatului dela München, și insinuările lipsite de echivoc ale presei germane, pot să anunțe ca Germania va recurge la toate mijloacele de care dispune pentru a termina cât mai de grabă posibil războiul împotriva Angliei. Data acestei acțiuni nu se precizează. Unii germani cred că Führerul așteaptă să cunoască mai înainte rezultatul anchetei, deschise cu privire la atentatul dela München, mai înainte de a lua vreo hotărâre definitivă.

U. R. S. S. și Finlanda

sunt într'o stare care nu e nici de
pace, nici de războiu

Berna, 12 (Rador). — Negocierile ruso-finlandeze, par să fie ajuns la un punct mort. Deocamdată este greu să se prevadă cum se va desvolta situația.

„Basler Nachrichten” anunță, că delegația finlandeză ar fi comunicat la Helsinki că nici o înțelegere nu este posibilă, pe bazele luate în considerare și că ea ar fi cerut noi instrucțiuni. Moscova crede că Finlanda nu va putea suporta prea mult timp cheltuielile necesitate de actuala mobilizare. Starea actuală între cele două țări este o stare care nu este nici de pace.

FINLANDA NU SE EXPUN LA SOARTA CECOSLOVACIEI

Londra, 12 (Rador). — „Times” crede că rușii cer ca Finlanda să părăsească linia fortificată din regiunea lacului Lagoda și golful Finlande care aflându-se numai la 30 km. amenință Leninigradu, astfel că marele oraș rus ar putea fi bombardat de acolo în cazul unui

atac al Finlandei împotriva Rusiei. Finlandezi nu vor însă să părăsească o linie a cărei pierdere i-ar expune la soarta Cehoslovaciei, după ce părăsiseră pozițiile fortificate din regiunea sud-estului.

BELGIA DISPUNE DE 600.000 SOLDAȚI

Paris, 12. (Rador). — Havas transmite din Berna: „Neue Züricher Zeitung” publică o telegramă din Haga, anunțând că guvernului olandez și guvernului belgian au toate motivele să privească situația cu cea mai mare atenție. La Haga s'a ținut Joi noaptea un consiliu de miniștri, care s'a prelungește până după miezul nopții. S'a hotărât rechemarea militarilor aflați în concediu.

Belgia și-a accentuat mobilizarea și dispune actualmente de 18 divizii, adică 600.000 de oameni, pe picior de război.

Se remarcă la frontierele celor două țări mari mișcări de trupe și o activitate sporită a elementelor de geniu, care construiesc poduri peste Rin.